

1 Korintiom

Paplo, bwe'u jo'araa Korinto' tea'u, Krijtota sualemmeu ji'ojte

¹ Inepo Paplo, Liojta junen eaka' betchi'bo, Jesukrijtota betana juka' nok lutu'uriata yeteu nok i'a'awaka ne yeu pu'ari. Ju'u Krijtopo itomak weri Soojtenej teamtamak anekai. ² Inika'a ji'osiata ne, jume'e, bwe'u jo'ara Korinto' tea'po, Krijtota nau sualemmeu ne a' ji'ojte. Jume' Krijtotamak bem nau ea' betchi'bo Liojta yoemiam. Ju'u Lios, wepulsi aapo'ik betchi'bo am jiapsine' betchi'bo yeu am pu'ala. Intok si'ime jume' watemmeu si'imekut aneka, itom yo'owe Jesukrijtota yoem eiyaaka, au bicha nokammeu. Ini'i, aapo be-mpo'immeu intok kia itou juni'i, achai yo'owe. ³ Itom Lios achai, intok itom yo'owe Jesukrijtota betana, juka' tu'uwata intok enchim alleenee'uta, intok yanti elwamta eme'e bitne.

Krijtota betchi'bo ju'u, ju'u tu'ikue alleewame

⁴ Jiba ne emo betchi'bo Liojta baisae, Jesukrijtota enchim sualeka, Liojta betana, juka' emou tu'ika, jiba yuu jiapsiwamta enchim mabetla' betchi'bo. ⁵ Bwe'ituk Krijtotamak enchim ea' betchi'bo, ju'u Lios, juka' si'imek bepa che'a eiyaawatchika, aapo'ik betana weyemta enchim ju'uneiyaatuala, intok si'imeku enchim a' teuwane' betchi'bo intok che'a tu'isi enchim aet ju'unee betchi'bo, enchim ania. ⁶ Junuen san, ju'u Krijtota betana lutu'uria, emou teuwaawaka,

enchim jikkajaka'u, lutu'uriapo enchim a' sualeka'po aman emot yeu maachi. ⁷ Inien a' wee'po san, Liojta betana enchim mabetrika, enchim a' joa'uta, kaita emou be'ee. Ket inim jiapsaka, taewaita, Jesukrijtota aet yebijnee'uta bo'o bichakai. ⁸ Jiba enchim aet jiapseka a' sualne' betchi'bo, aapo enchim aet aniane, taewaim enchim mikwa'u tajtia. Intok junuen, kaabeta, kaita ka tu'ikut enchim a' yeu bwijne' betchi'bo, yo'owe Jesukrijtota a'abo notteo. ⁹ Aapo ju'u Lios, jiba ju'u a' teuwaarit yeu yuyyuma. Intok jiba aapo juna'a, ju'u, a' u'usiwa, itom yo'owe Jesukrijtota mak'eaka, inim, intok chukula enchim jiapsine' betchi'bo enchim yeu pu'akame.

Krijtota sualeme nasuk, nattepola emo na'ikimewame

¹⁰ Krijtopo nemak werim, Jesukrijtota betana lutu'uriakai ne emou ujbwana, enchim emo nau tu'utene' betchi'bo intok ka nattepola emo eiyaakai. Taa che'a juni san, si'imeku nau tuttu'ikai, wepulsi weyemta nau eiyaane.

¹¹ Inika'a ne emou teuwaa, Krijtopo nemak werim, bwe'ituk jume' Kloe' teamtaim betana nee etejoriawak, enchim ka nau tuttu'ireaka'po.

¹² Inen ne jiubaeka inika'a teuwaa o'oben, emo tana, we'epulaim, ta'abwisi jia'u. Waate: "Paplotamak ne ea", ti jiame aane. Wate intok: "Apooloj teamtamak ne ea", ti jiia. Wate intok: "Peo' teamtamak ne ea", ti jiia. Wate intok: "Jesukrijtotamak ne ea", ti jiaikai. ¹³ Taa ka nattepola ta'abwisi intok, Krijto سوالwa. Intok kia inepo Paplo juni'i, ka emo betchi'bo

kuuset popontuk. Intok eme'e ka nee sualeka bato'owaatuk. ¹⁴ Nee intok, Liojta baisae, emo betana kaabeta in bato'owaaka' betchi'bo. Inime'e wooim jiba, juka' Krijpo' teamta intok juka' Kaayo' teamta ne jiba bato'owaak. ¹⁵ Junueni kaabeta, nee sualeka au bato'owaatuk ti jiune' betchi'bo. ¹⁶ Ket jume' Ejteepanj teamtaim ne ket bato'owaak. Taa ne kaabemmeu intok waate, in am bato'owaaka'po. ¹⁷ Bwe'ituk kannee yee bato'owaane' teaka, Krijtota betana yeteu bittuari. Taa aapo'ik betana, bemelaka nok lutu'uriata in yee majtane' betchi'bo. Taa ne ka uyyooi intok suawa maisi nokie yeteu a' teuwa. Taa ala, Krijtota jachin betchi'bo kuuset a' mukuka'po betana, ju'unakkiachisia ne yee a' majta. Junuen, ito betchi'bo a' yaaka'uta, ka yeu tawaabaekai.

Krijtota betana ju'u utte'awa weyeme, intok Liojta betana ju'u suawa

¹⁸ Itepo, Krijtota betana, aapo'ik kuuset popontaka mukuka'uta, juka' bemela nok lutu'uriata yee majta. Taa jume' ka ju'uneaka, jiokot bem emo bitnee'u yajineeme betchi'bo, ameu ka suasi maachi. Taa itom, jume' jinne'urim betchi'bo, ini'i bemela lutu'uria, Liojta yee a ae a' jinne'u'po, utte'ata aet ayuka'po te a' ju'uneiyaa. ¹⁹ Taa Liojta ji'osia ji'ojteimpo inien ji'ojtei:

Jume' inim bwiapo, unnaa jita ta'aame ne kaita'po am tawaane.

Intok jume' che'a suawakame, jitat ju'uneame junak, nee betchi'bo, kaitat ju'uneame benane.

²⁰ Intok i'ani, ju'u jitat ju'uneame, oo ju'u yee maj majtame, oo ju'u inim weyemta betana a yee nok tejawaame, Liojta betana weyemta intok itou tu'ik ju'uneiya' betchi'bo, kaita'po itom ania. Bwe'ituk inim bwiapo ju'u suawa, ju'u Lios, ka a' suawatuka'a benasi a' tawaari. ²¹ Taa ju'u Lios, a' joa'ut ju'uneaka a' joame, jume' inim jiapsame, ka bem suawae aman, aapo'ik am ta'aatuak. Ala inen a' tu'urek, aapo'ik betana, ju'u nok lutu'uriae, yeteu nokwamtae, jume' a' sualeme, junae a am jinne'une'po. Ini'i nok lutu'uria intok, jume' watem betchi'bo, ka suawakamta benasi machika juni'i.

²² Jume' juriom, iniat Liojta betana a' weye'po ju'uneebaeka, juka' machilaata, suum watchisi machik bitbae. Jume' intok, riekom teame, bem ama butti jita ta'aa'ut a' ju'uneiyaabae. ²³ Taa itepo, Krijtota betana juka' nok lutu'uriata teuwa saka, aapo'ik kuuset a' popontuka'po betana. Jume' juriom intok, inika'a bemela nok lutu'uriata, ka emo a' tu'urituaka, kaita'pom a' bicha. Jume' intok ka juriom, ka a' suawaka'a benasi a' eiyaa. ²⁴ Taa jume' Liojta yeu pu'arim betchi'bo, juriomtakai intok riekomtakai juni'i, Jesukrijtota sualeka, Liojta utte'awata, intok Liojta suawata aet ayuka'po, a' teuwa. ²⁵ Bwe'ituk ju'u inim bwiapo yoemrata betchi'bo, Liojta betana weyeme, kaita aet ayuka'a benasi bem eiyaa'uta, juna'a, bem suawata bepa intok bem a jajame'uta bepa, che'a juni'i suawa ama aayuk. Ju'u intok, ame betchi'bo ju'u Liojta betana weyeka, kaita'po yee'ania'a benasi bem eiyaa'u, che'a juni'i bempo'im a joaka, bem aet ea'u bepa yee a

ania. ²⁶ Krijtopo nemak werim, eme'e, ju'uneepo yuma'i, Liojta enchim yeu pu'ariaka'po. Emo betana ka juebena o'oben, jume' inim bwiapo jitat ju'uneame, intok ka juebena, ju'u yo'otaka nesaweme oo eiyaawatchisi machim yo'owakame. ²⁷ Taa ju'u Lios, junuentaka juni'i ju'uneakai, jume' inim jiapsame betana, tua kaitat ju'uneame benasi eiyaawame, intok jume' kaita betchi'bo tuttu'i benasi eiyaawame, aapo yeu am pu'ari, junuen, si'imem jume' inim jiapsame betana, unnaa koba suawakame benasi eiyaawame, intok jume' yo'o ya'arim si'imeku emo yuma'aleme, Liojta bichapo tua kaita bem teuwaa'ut bem a' ju'uneiyaane' betchi'bo. ²⁸ Intok ket aapo ju'u Lios, inim bwiapo jume' ka eiyaawame intok kia jak wa'am bitwame juni'i, yeu pu'ari, intok junuen, jume' si'imem bepa eiyaawame, amau am tawaa betchi'bo. ²⁹ Junuen beja, kaabeta, Liojta bichapo au jabeline' betchi'bo. ³⁰ Taa jiba Lios, aapo juna'a ju'u, Jesukrijtota enchim sualeka, aamak enchim eetualame. Ju'u Krijto intok, itot jiapsakai, Liojta betana suawata itot autuari. Intok kaita ka tu'ik ya'ari benasi, tu'isi itom a' mabetuari. Intok wepulsi aapo'ik betchi'bo itom jiapsinee'ut itom anialame. Intok ket itom jinne'ukame. ³¹ Junuen san, Liojta nok lutu'uriapo a' ji'ojtei'i benasia: "Senu au uttiabae'eteko, che'a tu'ine, yo'owe Jesukrijtota uttia'ateko."

2

Krijtota kuuset popontuka'a betana, ju'u lutu'uria yee majtawame

¹ Taa Krijtopo nemak werim, inepo ne junakri-
apo, Liojta betana juka' lutu'uriata, ka si'imem
aet ju'unea'uta, aman enchim a' majtakai, kannee
yu'in suawakamta benasi intok ino yo'ori teboka,
emou nookak. ² Bwe'ituk junak, nee emomak
aneka, juebenak nasuk, kaita intok ta'abwik ne
emo betchi'bo yeu pu'ak. Taa Jesukrijtota be-
tana juka' wepul lutu'uriata jiba, intok aapo'ik
jachin betchi'bo kuuset a' popontuka'uta. ³ Emou
yepsakai, inepo kannee ino che'ewareka ne ama
emou yepsak. Intok enchim suum'eiyaakai, emo
tana ino majjautuakai. ⁴ Intok Krijtota betana
juka' nok lutu'uriata enchim majtaka, emou a'
teuwaakai, kanne, senuk unnaa jitat ju'uneaka
yee a' majta'a benasia emou nookak, enchim aet
ju'uneene' betchi'bo. Taa ala eme'e, Liojta tu'u
jiapsiwata betana a' ju'uneiyaatuawak, intok Lio-
jta a jita joa'apo aman aniawakai. ⁵ Junuen beja,
Krijtota enchim suale'u, Liojta a jita joa' betchi'bo
enchim a' sualeka'uta a' ju'uneiyaane. Intok ka
junuen, inim unnaa jita ta'aame betana etejori-
awakai.

Lios, ju'u a' tu'u jiapsie, yee a' ju'uneiyaatua

⁶ Taa junuentaka juni'i, itepo jume' jaibu tu'isi
Krijtota sualeme nasuk anakai, ta'abwisi intok
che'a obiachik betana te am majta. Taa ini'i
suawa intok, ka inim bwiapo weemta teuwaa.
Intok kia inim, jume' yo'o yaa'uchim betana juni'i,
ka weye, jume' lu'utineeme. ⁷ Taa ju'u itom
yee majta'u, Liojta betana, kaabeta ju'uneiyaaka
suawa juna'a. Che'a bat naatakai, kee ani-
ata ju'unaktekai juka' Liojta intok aapo'ik jiba

ju'uneiyaaka, a' ya'abae'uta, junuen, jiba yuu betchi'bo itom jinne'ubaekai. ⁸ Inika'a intok, jume' inim bwiapo yo'o yaa'uchim, kaabe a' ju'uneiyaala. Bwe'ituk a' ju'uneiya'ateko, kaibum kuuset a' popon ean juka' si'imemmeu che'a yo'orisi machika itom achaita. ⁹ Taa Liojta nok lutu'uriapo a' ji'ojteituka'a benasi weye, inien a' jia'apo:

Ju'u Lios, jume' aapo'ik nakeme betchi'bo, juka' tu'uwata kaabeta jee bitla'uta, intok kaabeta ju'uneiyaa'uta,

intok kia jeela juni'i, kaabeta aet jiapseka'uta, ammeas a' ju'unaktelaa.

¹⁰ Inika'a junen, aapo ju'u Lios, aapo'ik tu'u jiapsie aman itom a' ju'uneiyaatuala. Bwe'ituk ju'u a' tu'u jiapsiwa, si'imetat ju'uneaka, si'imeta ta'aa intok si'imekut a itom mammatetua, Liojta betana juka' che'a obiachik, ka a ju'uneiyaatumta.

¹¹ Inim jiapsame nasuk, kaabe senuk kiala'a ea'po a' ju'uneiyaane. Taa senu, aapo a' jiapsie au ju'uneiyaane. Ket jiba junaeni ju'u Liojta tu'u jiapsiwa jiba Liojta betana weyemta ju'uneiyaa.

¹² Taa itepo intok, ka inim jachin eewaka jiapsiwa'a benasi'ea. Taa Liojta betana juka' a' tu'u jiapsiwa, itot jiapsa. Junuen, juka' Liojta ito betchi'bo jiokot eaka itot a' autuarit ju'unee betchi'bo. ¹³ Itepo te inika'a weyemta betana yee majta, Liojta tu'u jiapsita itom aet ju'uneetua'po amani. Intok ka itom jita ta'a' betchi'bo, a' ta'aalamtakai te enchim a' majta. Junuen itepo, jume' Liojta tu'u jiapsita amet jiapsa'ummeu, Liojta betana itom ju'uneiyaa'uta te ameu a' teuwaa.

¹⁴ Ju'u Krijtota betana tu'u jiapsita ka aet aneme, Liojta betana a' tu'u jiapsie ju'uneiyaawamta ka a aet jun'uneene. Bwe'ituk ini'i, aapo'ik betchi'bo, kaita suawata aet ayuka'a benasi maachi. Intok ka a amet ju'uneene. Bwe'ituk inien weyeme, Liojta tu'u jiapsi jiba, a yee aet ju'uneetua. ¹⁵ Taa ju'u, Liojta tu'u jiapsi aapo'ikut ane'u, ini'i, inim bwiapo weyemtat intok Liojta betana weyemtat juni'i a ju'unea. Ju'u intok inim ka Krijtota sualeme, inia betana ka a ju'uneakai, ka junae mak eene. ¹⁶ Bwe'ituk Liojta nok lutu'uriapo inen ji'ojtei: "Kaibu jabe, yo'owe Jesukrijtota eeri a ju'uneiyaa. Kaibu jabe a jitat a' tejwaa." Junuentaka juni'i, itepo, jume' Krijtota sualeme, aapo'ik betana juka' a' eiyaa'uta tee a' ju'uneiyaatuawa.

3

Jume' nau tekilta joaka, Liojta tekil bo'o joori-ame

¹ Junuen san, inepo, Krijtopo nemak werim, junakriapo, enchim majtakai, kanne, jaibu Krijtota tu'u jiapsita emot aneka'a benasia emou nookak. Taa kia tokti inim weyemtat jiba enchim jiapseka'a benasia. Taa che'a, Krijtota betana weyemtat ju'ubwa enchim aet ju'unee taite'po benasia. ² Ka obiachisi enchim aet ju'uneenee'uta ne enchim majtak, ili usita, ketun che'emta, kawammea a' jiapsa'a benasia, intok kee bwa'amta a' bwa'e'e benasia. Bwe'ituk eme'e, Liojta betana juka' lutu'uriata, che'a obiachikut ka a ju'anean. I'an tajtia kate'em au joiwala. ³ Bwe'ituk eme'e ketunia tokti inim jiapsiwa'a benasi jiapsa. Emo nasuk ketun ka enchim emo

bibitpeaka enchim emo beje'ee'u intok nattepola eme'e emo eiyaakai, eme'e ketuni inim jiapsiwa'a benasia, ka amma'ali jiapsa. ⁴ Bwe'ituk seenu, inepono Paplotamak ne ea ti jia'ateko, senu intok, Apoolojtamak ne ea ti jia'ateko, watem tua ka amma'ali inim aneme jiapsa'a benasi em emo uju'u.

⁵ Bwe'ituk inepo Paplo intok Apooloj teame juni'i, ka itou cha'aka enchim itom yoem'eiyaanee'u. Itepo kia beja te wepulsi, Liojta betana tekilta jooa. Bwe'ituk eme'e intok, ito betchi'bo Jesukrijtota sualek. Itepo intok, we'epulaka, tekilta, itom yo'owe Jesukrijtota betana itom mabetri te ya'ari. ⁶ Inepo che'a bat, Krijtota nok lutu'uriawata ne emou teuwaaka, enchim a' majtak. Chukula intok ju'u Apooloj teame emou yepsaka, watek enchim majtaka, juna'e utte'ata emot autuak. Taa ju'u Lios juna'a, ju'u enchim a' sualeka enchim aet ju'uneene' betchi'bo enchim aet aniakame.

⁷ Junuen san beja, ju'u tua bat, Krijtota betana enchim majtakame, intok kia ju'u chukula emou nokakame juni'i, ka itou cha'aka, itot enchim eenee'u. Taa Lios, ju'u enchim jinne'ukame juna'a. Bwe'ituk aapo utte'ata emot autuari.

⁸ Jume' che'a bat, Krijtota betana yee majtame intok kia jume' chukula kateka, emou a' teuwaame juni'i, Liojta bichapo nanancha bitwa. Lios aapo, we'epulaimmeu bem tekilet ameu a' lutu'uriatuka'po aman, aet am mabetneeka juni'i.

⁹ Bwe'ituk itepo, Liojta betana juka' tekilta te nau a' bo'o jooria. Wajta, Apooloj teamtamak itom nau tekipanoa'a benasia machikai. Ju'u Lios

intok, juka' wajta atteakame benasi machikai.

Oo ket, eme'e, Liojta karita, a' joa'a benasi maachi. ¹⁰ Ineponee intok, Liojta betana nakwaka, in au yeu pu'awaka'po amani, senuk, tua tu'isi a kaatemta benaka, ne bat emou yepsaka, kari nawata benaka, Krijtota betana juka' che'a bat weyemta ne enchim a' majtatuawak. Chukula intok, juchi senuk, bichau bicha che'a yuma'isia enchim majtaka enchim aet yo'oturia. Taa jume' chukula enchim majtaneeme, aet suaka, ka ta'abwisi intok enchim a' majtane. ¹¹ Bwe'ituk inim, juka' bat weyeka si'imeta aet naate'uta, juka' che'a bat jaibu enchim majtasuaka'uta, chukula kaabe ta'abwisi intok yee a' majtane. Ini'i naateme, jiba aapo ju'u Jesukrijto juna'ataakai. ¹² Taa seenu, bichau bicha che'a yuma'isia enchim aet utte'ata autuaneeme, jiba benasi, tu'isi ama wa'am a' tekipanoa, oo kia jaana, jak wa'am juni'i a' tekipanoa. Senuk, kaata chupa'abaeka, tu'ikue, beje'emtae, oo kia jaana machikue a' chupa'a benasia. ¹³ Bwe'ituk taewait, Liojta yee aet ya'uraa bittuane'e'uta yumako, we'epulaka, juka' Krijtota betchi'bo bem yaaka'ut ju'uneiyaanaa. Juna'a taewai intok, taji u a tamachiatu. Junama'a intok, we'epulaka, juka' bem ya'ari, tu'ika oo ka tu'ika, ama yeu machine. ¹⁴ Ju'u intok, a' ya'ari betana tu'isi ama yeu sikame, juka' ae betchi'bo, che'a naa buustia, juka' tu'ik a' bitnee'uta au na'ikiatune. ¹⁵ Taa senu intok, ju'u a' yaaka'ut, ka tu'isi ama yeu siiko, juka' tekilta, kia beja tua a' ya'ane. Aapo intok, jinne'utuneeka juni'i, taa senuk, junama'a beete'po kaitamak au a' jinne'uka'a benasia.

¹⁶ Eme'e inien au waate'po yuma'i, Krijtota enchim suale' betchi'bo, Liojta emot jiapsa'po, intok aapo'ik enchim te'opoka'a benasi enchim a' eiya'a'po. ¹⁷ Senu intok, Liojta bichapo junaen machika, ju'u ka tu'ikut au kobeko, ju'u Lios, aapo'ik a' lu'utinee'uta iniau chupa'ane. Bwe'ituk aapo ju'u Lios, juka' te'opowata yee a' yo'ori i'a, intok jiba eme'e juname'em, Liojta te'opom benasi a' bicha'um.

¹⁸ Kaabe inim ju'u ayukamtat au bai tatta'ane. Emo nasuk seenu, inim bwiapo weyemta betana au suawaile'eteko, juna'a, kaita a' ta'a'a benasia au eiyaane. Junuen lutu'uriapo Liojta bichapo aapo'ik tua suawakamta'a benasi a' eiyaana' betchi'bo. ¹⁹ Bwe'ituk inim bwiapo ju'u suawa, Liojta betchi'bo kaita teuwa. Jum Liojta nok lutu'uriapo inen ji'ojtei:

Ju'u Lios, aapo, jume' junuen emo suawareka, bem yee ae bai ta'aabae'ue, bempo'im aet emo kokoptua.

²⁰ Inen ket ji'ojtei:

Ju'u achai Lios, jume' suawakame ea'ut ju'unea, junaka'a a' kaita betchi'bo tuka'po.

²¹ Junuen san, kaabe, senuk ale benasi yoemta yoem'eiyaaka, ae tana au uttiabaane. Bwe'ituk si'ime Liojta betana weyeme, emou tu'ineeka weye. ²² Kia inepo Paplo juni'i, intok kia Apoolos juni'i, intok kia Peeotaka juni'i, ite, enchim ania betchi'bo jiapsa. Intok kia ini'i ania juni'i, intok kia ju'u jiapsiwame intok kia ju'u kokkowame juni'i, intok kia i'an lautipo ayukame intok chukula a'abo weyeme juni'i, si'ime ini'i, emou

tu'ineeka weye. ²³ Ite ka emou yo'owe. Ala, eme'e, Krijtota yo'owak. Ju'u Krijto intok, Liojta yo'owak.

4

Jume' Krijtota yeu pu'arim tekil joa'u

¹ Junuen san beja, eme'e, kaachin intok, taa kia beja Krijtota betana itom sawa'a benasi jiba itom eiyaane. Liojta betana weyeka, kaabem ju'uneiyaa'uta, yee a' majta betchi'bo itom a' tekil makrimituka'a benasia. ² Junuen san, ju'u Liojta betana tekilta bo'o jooriame a' yoem'eiyaanaa'uta au ju'uneiyaa tebone. ³ Taa ne intok, ne tana, kaachin ne tua ino eetua jachin enchim nee bicha'po, oo inim ya'uraapo temaituneeka juni'i. Bwe'ituk inepotaka juni'i, kaitat nee ino ju'uneiyaa. ⁴ Nejponee intok, Liojta bichapo kaita ka tu'ik nee ino ya'a ju'uneiyaa. Taa junuentaka juni'i, ne ka witti nooka, tua kaita net auka'a benasia. Taa itom yo'owe Jesukrijto juna'a ju'u nee ya'uraa bittuaka, tu'isi oo ka tu'ikut nee ju'uneiyaaneeme. ⁵ Junuen san eme'e, ka che'a bat naataka eaka ju'u inien weyemtat, jachin a' weye'ut ju'uneebaane. Ala juka' yo'owe Jesukrijtota eme'e yebij bo'o bitne, juka'a, etbwa ka ju'unakkiachisi machik ya'arita, machisi yeu a' bwijnemta. Aapo ju'u yo'owe Jesukrijto intok junak, we'epulaim, jita betchi'bo intok jachin eaka, aapo'ik betchi'bo bem jiapsa'uta a' ju'uneiyaa tebone. Intok junako ju'u Lios, we'epulaimmeu, ameu a' lutu'uriatuka'po aman, uttiawaka bem eiyaanaa'uta ameu a' na'ikiane.

⁶ Krijtopo nemak werim, inika weemta ne emou etejo, emo betana tu'ik waatakai, Apooloj teamta intok kia inepo ino emou teuwaakai inika'a nee teuwa. Junuen, ito betana weyemta mam-mateka, ka ta'abwisi intok, taa tua junuen a' ji'ojteituka'po aman jiba a' joaka, kaabeta, senuk che'a weyeka, senuk intok kia jak wa'am a' bit-baane' betchi'bo. ⁷ Bwe'ituk, empo juka' suawata intok watek et ayuka'uta, jabesa et a' autuari. Ka empo emo a' maki, taa ju'u Lios, ju'u enchi ju'unaktei juna'a. Taa si'imeta et ayuka'uta, Liojta betana ee a' mabetri. Junuentuka'ateko intok, Liojta betana a' mabetlatakai, intok jaisaakai empo ae emo uttia, juka' em mabetri empo emot a' autuari'i benasia.

⁸ Eme'e jaibu kaita emou be'eeka, kaita'po enchim jikot ea'a benasia aane. Eme'e jaibu eme'emo saweme benasia, itom intok em yeu tawaalam. Tua tu'i ean lutu'uriapo eme'e a emo sawe'eteko, intok inika'a junuen, enchim a emo sawee'uta, alleaka emomak itom a' bitne' betchi'bo. ⁹ Bwe'ituk inepo, juka' Liojta aapo'ik, iitom jume' Krijtota betana inim yeteu naas bit-tuarim, si'imem bepa che'a juni'i ka eiyaawame benasi itom tawaari ti ne ea. Itepo tee, watem bem su'atune' betchi'bo yeu pu'arim bebena. Jiba itepo tee, jume' inim bwiapo jiapsame betana intok kia jume' ankelesim betana juni'i, ame bichapo suumwatchisia bem bitchunee'um benasi machikai. ¹⁰ Itepo, Jesukrijtota betchi'bo tee ka susuakame benasi eiyaawa. Enchim intok Krijtota betana weyemtat tua junama wa'am enchim emo a' ta'aale' nasuku juni'i. Itepo te kaita

betchi'bo tuttu'i benasi eiyaawa. Taa enchim intok si'imek betchi'bo tuttu'i benasi eiyaawa'po. Itepo intok, kia te jak wa'am bitwaa, enchim intok yo'oriwa'po. ¹¹ I'an tajti te jiokot ito bicha. Jamak ka ji'ibwaka, intok ka ba'a je'ee. Intok te kia ka tajo'orisuk, kia te jiokot te joowa. Katte jo'aak. ¹² Intok ito ania betchi'bo, itom maammea te lot lotteka tekipanoa. Jaana te jijiawaawa. Taa itepo intok te tu'ik itom ametana waata'uta ameu teuwa. Itou im suua, taa itepo intok kia beja te a' ine'a. ¹³ Ka tu'isi itot nokwa, taa tee ka jain eaka, am sua tejwaa. Tokti betchi'bo tee jak juni'i ka bibitpeewa jita jaibu ka tu'ireaka'a benasi eiyaawakai i'an tajtia.

¹⁴ Kannee tiusi enchim be'e' betchi'bo nee inien emou ji'ojte. Taa che'a, enchim sua tejwaabaekai, in yoemiam, tu'isi in nake'um benasi enchim eiyaaki. ¹⁵ Bwe'ituk, ama butti juebenaka Krijtota betana jume' enchim majtame aneo juni'i, taa ka juebena jume' emou yo'owe. Ineponee ala juna'a, ju'u enchim yo'owa. Nee betchi'bo Jesukrijtota enchim sualeka intok aapo'ik betana juka' bemela nok lutu'uriata in enchim majtaka'ue. ¹⁶ Junuen san ne emou ujbwana, in jiapsaka'a benasia, enchim neu a' suawa'uka, junaen enchim jiapsine' betchi'bo. ¹⁷ Inia betchi'bo san ne Timoteo' teamta ne emou bittuala, juka' Krijtota in suale'e betchi'bo, in yoemia tu'isi in nake'uta. Ju'u Krijtota betana tekilet jiapsekame. Aapo intok juchi enchim aet tejwaane, Krijtota in suale'po amani, jachin in jiapsa'po betana, intok si'imekut, jume' Krijtota sualeme in am majta'apo. ¹⁸ Emo betana waate, bem jikat emo eiya'a' amet

aayuk, nee aman enchim majjaeka, ka intok nee emou noitine'eti'eakai. ¹⁹ Taa ne lauti emou noitibaeka'ea, itom yo'owe Jesukrijtota junen eao. Junak beja ne amet ju'uneene, inime'e jikat emo eiyaakammetchi, lutu'uriapo, Liojta betana tu'ik a bem joa'uta, oo kia beja tua ka lutu'uriapo bem teuwa'uta. ²⁰ Bwe'ituk Liojta betana weyeka yee a' jinne'u'u, ka kia etejourie, taa Liojta a jita joa'apo aman, a' joa'ue weye. ²¹ Enchim mampo aayuk. Ne aman emou yepsaka intok enchim emo tu'utene' betchi'bo, eme'e kuttipo ka nee enchim sua tejwaa i'a'ateko, i'an lautipo em emo tu'utine. Junak intok, nee aman yepsaka enchim nakeka tu'u nokie jiba emou nokne.

5

Senuk ama butti ka tu'isi ayukamtat nau ete-jowa'po

¹ Emo nasuku seenu, a' waim'aemak jiapsa' teaka ju'uneiyaawa. Ini'i intok, kia ilitchisi juni'i ka tu'i. Intok kia jume' ka Liojta ta'aame nasuk juni'i ka joowa. ² Intok ketun naa buustia enchim emo che'eware'u emot aayuk. Junae betchi'bo eme'e siok'eaka su. Ju'u intok inile benak ka tu'ik yaakame, ka intok emo nasuk tu'urinaa. ³ Bwe'ituk ineponnee ka emomak aane, taa nee emomak in ane'e benasi aman jiapsek. Intok junueni, junaka'a, juka' ka tu'ik yaakamta, au a' chupnee'uta, jaibu ne au yeu a' pu'ari, emomak anemta benasi. ⁴ Emo'em nau tojine, itom yo'owe Jesukrijtota betana nau wepul lutu'uriakai. Inepo intok, nee in emomak ane'e benasi aman

jiapsine. Itom yo'owe Jesukrijto intok ket emomaktuka, enchim aet aniane. ⁵ Intok junueni, juna'a o'ou, bebeje'eritau su'u tojitune. Junuen beja a' takaawapo jikot au a' chupuka a' lu'utine' betchi'bo. Taa ket junueni, yo'owe Jesukrijtota notteo, a' jiapsiwata jinne'utune' betchi'bo.

⁶ Eme'e ju'u inile benasi ka tu'ik yeu sikamta betana emo jabeleka, ka amma'ali aane. Eme'e tu'isi ju'unea, juka' ka tu'isi ayukamta, kia beja a' bicha'ateko, si'imem nayyotenee: “Reberuata ilitchik juni'i, si'ime kittimet a' kikkimu'u benasia.” ⁷ Bat naatakai, ka tu'isi enchim jiapsa'uta, juka' si'imem nayyotenemta koptane. Intok junuen, Liojta bichapo kaita ka tu'ik ya'arika enchim bitna' betchi'bo, lutu'uriapo enchim jaibu jinne'urimtuka' betchi'bo. Bwe'ituk jiba Krijto, aapo ito betchi'bo ket me'etuk. Junuen aapo bat naataka jume' bwalam pajko taewait am susu'awa'a benasia, i'an ito betchi'bo ya'atuk. ⁸ Junuen san itepo, tua junen jiaka intok lutu'uriapo, Krijtota itom suale'uta, alleaka intok aet jiapseka a' bo'o jooriane. Jume' paanim, ka reberuakame, bat naataka, juriom jiba bem a' sualeka bem bwa'ee'um benasia machikai. Katte intok juka' ka tu'ik joaka jiapsine. Intok juka' tokti betchi'bo tiusi ka tu'ik koptakai, bat naataka ju'u reberuatau tammachiaka teuwaawamta.

⁹ Ji'osiata bat naataka in emou a' ji'ojteka'po ne enchim etejoriak, jume' ka bem jubimmak emo tu'uremmak ka enchim eesaekai. ¹⁰ Taa ne ka jume' inim ka Krijtota sualeka inen jiapsame betana inika'a inien emou a' teuwaa. Oo jume' tokti betchi'bo ka tu'isi jiapsame betana, oo jume'e, jain

juni'i jita waatame betana, oo jita e'etbwame betana, oo jume' ta'abwi liosim, maammea ya'arim yo'oreme betana nee ka inime'e betana nooka. Bwe'ituk inime'e ka bibitpea'ateko, eme'e ka im bwiapo amemak jiapsi ean. ¹¹ Ju'u in enchim ju'uneiyaa i'aka in teuwaaka'u, ini'i juna'a, ju'u Krijtopo itomak au weri'iti jiaka, taa ket tokti betchi'bo ka tu'isi jiapsamta make ka aamak emo tu'uribaane. Oo ju'u, jain juni'i jita waatamta-make oo ju'u ta'abwi liosim yo'oremamake, oo ka lutu'uriata juni'i yete tana e'etejomtamake, oo naamumukemtamake. Oo jitat suuammake, ka enchim aamak eene' betchi'bo, ka aamak ji'ibwabaanee juni'i. ¹²⁻¹³ Bwe'ituk inepo, kannee a bem ka tu'isi tawaanee'uta ameu tammachia, jume' ka Krijtopo itomak werim. Taa aapo ju'u Lios juna'a ju'u am ya'uraa bittuaneeme, bem tu'isi, oo ka tu'isi tawaane'e betchi'bo. Taa eme'e, Krijtopo emomak werimmeu lutu'uriak, enchim, ju'u ka tu'ik betana am tejwaane'po. Junuen san, juka' junaen ka tu'isi aulamta, ka intok emo mak a' tu'ureka yeu a' jiokoine.

6

Ka Krijtota sualeka, yee nau tutu'uteme bichapo jitat nau nok nassuawa'po

¹ Emo nasuku seenuk, jitat a' na'atejobae'eteko, kaachin a jume' ka itomak Krijtota sualeka, yee nau tutu'utemmeu nokne. Ito benasi Liojta yoemiammeu nok'eaka su. ² Eme'e ju'uneene, jume' Liojta yoemiam, inim jume' ka Liojta sualemmeu, chukula enchim ameu japtene'po. Intok eme'e junuen, juka' yoemratau

japtene'eteko, jaisaakai eme'e inien weyeka, ka jaikiku ka yuuma. ³ Intok kia jiba junaen, jume' ankelesimmeu juni'i, itom ameu japtene'po ket ju'uneene. Junuentuka'ateko, ju'u, inim itou aukame, che'a juni'i itou cha'aka. ⁴ Eme'e intok junuen, inim weyeka, ka enchim nau ea'uta emou aukamta tu'utebae'eteko, eme'e, jume' ka au lutu'uriaka ka Krijtota sualeka emo nasuk, kaita tekiakammeu, kaachin eme'e nau emo tu'utebaeka'eene. ⁵ Inika'a ala nee enchim tiunee betchi'bo nee a' teuwaa. Jaisa wepu'ulaka juni'i kaabe ja'ani, emo nasuk au yumame, jume' Krijtopo aamak werim nasuk ayukamta a' tu'uteneeme. ⁶ Taa eme'e, Krijtopo nau wewerika juni'i, ka nau tuttu'ika, emo na'atejo, intok inika'a jooa, jume' ka Krijtota sualeka, yee nau tutu'uteme bichapo.

⁷ Junuen san, ju'u enchim junuen nau ane'u, tokti enchim emo kokobe'u ama aayuk. Emo betchi'bo che'a tu'isi yeu weama, si'imeta juka' ka tu'ika emou weyemta, kia beja tua enchim a' ine'ao. Intok junuen, jita etbwariawaka juni'i, ka montekai. ⁸ Taa eme'e junuen an'eaka su, ala eme'e, ka tu'ik bo'o jooria, intok jita e'etbwa, intok kia Krijtopo emomak am weriak juni'i jita am e'etbwaria.

⁹ Eme'e em jaibu ju'unea, jume' si'ime inien ka tu'ik bo'o jooriame, Liojtamak ka bem lutu'uriane'po. Kate'em aet jiji'obe. Bwe'ituk jume'e, ka bem jubimmak juni'i emo tu'ureme, intok jume' ka tua liosim juni'i yo'oreme, intok jume' jujubeka juni'i, tatta'abwi jaamuchimmak emo tu'ureme, intok jume' o'owimtaka juni'i,

jaamuchim benasi emo tammachiame, ¹⁰ intok kia jume' jita e'etbwame, intok jume' jain juni'i jita atteapeame, intok jume' nanaakome, intok jume' ka lutu'uriata juni'i yetet nonokame, intok kia jume' yee bai tatta'aaka jita yeteu waatame, inime'e si'ime inien benak ka tu'ik bo'o jooriame, Liojta ya'uraata intok a' uyjoriata ka aamak a' bitne. ¹¹ Emo betana waate inien mamachiakan. Taa i'an juname'e jaibu junae ka tu'ik betana jiokoirimtaka, bemelasi, wepulsi Liojtat jiba jiapseka intok aapo'ik bichapo tu'isi mabetrim, yo'owe Jesukrijtota junuen enchim a' tu'u ya'ariaka' betchi'bo. Intok junaen, juka' Liojta tu'u jiapsitau su'u tojilamtakai.

Senuk a' takaae, tu'ik jiba a' joa'u

¹² Lutu'uria ala ju'u inien jiuwame: “Senuk jita juni'i a' yaa'po.” Taa ka si'ime tu'isi yeteu yeu weama. Lutu'uria junuen a' weye'po, taa kaabe, jita juni'i joaka, junau au su'u tojibaeka'eene. ¹³ Inen jiuwame ket lutu'uria, juka' i'an lautipo ayukamta, ka a' jiba yuu betchi'botune'po. Bwe'ituk itom takaa, jiapsi betchi'bo bwa'awamta waata. Taa ju'u Lios inime'e wooi weemtau, taewaita yeu pu'ari am lu'utinee'uta. Taa tua ka lutu'uria, seenuk naa buustia intok a' jaamuchianee'uta a' tu'ireaka'po. Taa ala, yo'owe Jesukrijtota betchi'bo ju'unaktewak. Aapo ju'u yo'owe Jesukrijto intok juna'a ju'u itou yo'owe. ¹⁴ Intok jiba junaeni, Liojta, yo'owe Jesukrijtota, kokkoarim nasuk a' jiabijtetuaka'a benasia, itom ketchia, aapo'ik a' jita joa'apo aman, kokkoarim nasuk itom jiabijtetuane.

15 Ju'uneenee eme'e, enchim we'epulaim Krijtotamak enchim nau ea' betchi'bo, aapo'ik a' takaawa benasi enchim machiaka'po. Jaisa tu'i machi ja'ani, inepo, Krijtota mak junuen jiapsaka, intok ka tu'i jaamuchimmak in ino tu'ure'po. Kaachin junuentune. 16 Ju'uneenee eme'e, senuk o'outa, ka tu'i jamuttamak au tu'uremta, Liojta bichapo juna'e jamuttamak wepu'ulai benasi bitaka tawane. Bwe'ituk Liojta nok lutu'uriapo inen ji'ojtei: "Woika juni'i, jume' emo jujubeme, Liojta bichapo wepu'ulai benasi tawane." 17 Taa senu yo'owe Jesukrijtotamak eaka a' mabetlatuko, juna'a Krijtotamak nau, Liojta bichapo, aamak wepulsi bitnaa.

18 Junuen san inile benaka ta'abwi jaamuchimmak enchim ka emo tu'urinee'ut, tu'isi em emo aet suuane. Ju'u waate ka tu'ik senuk ya'anee'u, ka junuen a' takaawata ka tu'ik ya'ane. Taa ju'u ta'abwi jaamuchimmak au tu'ureme, a' takaawata ka tu'isi tatawa. 19 Ju'uneenee eme'e, Liojta betana juka' a' tu'u jiapsiwata emot a' jiapsa'po, intok ae betchi'bo, aapo'ik te'opota benasi enchim machiaka'po, intok junuen emot a' jiapsa'po, kate'em eme'e emo uju'u. 20 Bwe'ituk ju'u Lios, enchim jinne'ubaeka, ama butti bu'uuk emo betchi'bo yaak. A' u'usiwata me'etune' betchi'bo a' su'u tojakai. Junuen san, eme'e, ju'u enchim jiapsa'ue, intok tu'ik enchim bo'o jooria'ue, Liojta yo'oritebone. Bwe'ituk enchim taka intok ju'u jiapsi, Liojta betana attearim.

Jujupwamtat yee nok tejwaame

¹ I'an intoko, enchim ju'uneiyaabaeka, nattemaeka neu ji'ojteka'uta betana ne emou a' teuwaaka, ne emou ji'ojte. Lutu'uria ala, ju'u o'outa, kee jubeka, jamuttat kia juni'i aet mamte betchi'bo, tua ka tu'i. ² Taa inim ju'u ka emo jujubeka, nau emo tu'uriwamta auka' betchi'bo, intok junaka'a lu'utine' betchi'bo tu'ine, o'owim, we'epulaka jujube'po. Intok jaamuchim we'epulaka kukuna'po. ³ Intok junuen san, ju'u kunawai, a' jubimak, si'imeku tu'isi intok yuma'isia aamak jiapsaka, kaita'po a' sioktuane. Intok ketchia, ju'u jubiari, jiba junaen a' kunamak jiapsine. ⁴ Ju'u jubiwai, ka aapo au atteak taa ju'u kunawai. Intok ketchia jiba junaeni, ju'u kunawai, ka aapo au atteak, taa ju'u jubiwai. Bempo nanancha emo atteak. ⁵ Junae betchi'bo eme'e, ka emo koptabaeka'eene. Taa ala emo tejwaarika, junuen nau ea'ateko, chuubaa ka enchim emo bitne'po nau ju'uneiya'ateko jiba, wepulsi Liojta yo'oribaeka, au bicha nokbae'eteko, junuen anne. Taa iniat chukula, juchi em nau nottine. Ji'obek, junak eme'e nattepolala ka a emo uju'ukai, ju'u bebeje'eri, ka tu'ik enchim ya'atuane.

⁶ Si'imeta inika'a inepo betana nee enchim tejwaaka emou nooka, taa ka junuen Krijtota betana enchim aet sawakai. ⁷ Nejpo ala, kia si'imem juni'i, nele benasi am jiapsituapea. Taa ju'u Lios, nattepolala, we'epulaim, tatta'abwisi ameu a' chupa'i, juka' bem joonee'uta intok bem jiapsinee'uta.

⁸ Jume' ka jujubekammeu intok jume' jamut jokoptuimmeu, inen ne ameu jiia, che'a ameu a' tu'ine'po, ka juchi bem jujupne'po, nele benasia. ⁹ Taa ka jubeka, junuen ka a jiapsa'ateko, emo jujuptuane o o emo kukunatuane. Bwe'ituk che'a tu'ine, jujubeko intok kukunako, intok ka junuen, senuk ka jubekai aet ka tu'isi tawane.

¹⁰ Taa ne, jume' Krijtota sualeka, jaibu jujubekame, juka' jubiwai, a' kuna ka a' jimaane' betchi'bo ne junuen am nok tejwaa. Ini'i in enchim ya'asaeka tejwaa'u, lutula wee'po inepo ka a' teuwaala, taa ju'u itom yo'owe Jesukrijto junuen a' teuwaala. ¹¹ Taa ju'u jubiwai, a' kuna jimmaako, aapo ka intok kunabaeka'eene. Oo juchi a' kunamak nau'eaka au tu'utene. Intok jiba junaeni, ju'u kunawai, ka a' jubi jimmaabaeka'eene.

¹² Jume' watemmeu inepo betana nee inika'a teuwa, intok ka Jesukrijtota betana a' ju'uneiyaakai. Seenu, Krijtopo itomak werika, ka Krijtota sualemta jubeka, taa juna'a jubiari, alleaka aamak jiapsa'ateko, ka a' jimaa'po yuma'i. ¹³ Intok kia jamuttaka juni'i, Krijtopo itomak werik, ka Krijtota sualemta kunako, taa juna'a kunawai alleaka aamak jiapsa'ateko, ka a' jimaa'po yuma'i. ¹⁴ Bwe'ituk ju'u kunawai, ka Krijtota sualeme, a' jubiawa Krijtota sualemтамak eakai, a' jubiawata betchi'bo, Liojta betana tu'isi a' tawaanaa'uta a jajamne. Intok ketchia ju'u jubiwai, junueni ka Krijtota sualeme, a' kunawa Krijtota sualemтамak eakai, a' kunawata betchi'bo Liojta betana tu'isi a' tawaanaa'uta a jajamne. Ka junuentuko, jume'

enchim yoemiam, jume' ka Krijtota sualeme yoemiam bebena ean. Taa i'an intok im Liojta betana yoemiarim bebena. ¹⁵ Taa ju'u kunawai oo ju'u jubiari, ka Krijtota sualeme, aamak a' jiapsa'u, a' jimmaabae'eteko, a junen aayu. Bwe'ituk junuen a' weye'po, ju'u Krijtopo itomak weri, o'outaka oo jamuttaka juni'i, kaita utte'apo a nau am jiapsitua. Bwe'ituk ju'u Lios, yanti elaka itom jiapsine' betchi'bo itom yeu pu'ari. ¹⁶ Bwe'ituk empo'e, ka ju'unea, jubiwai, tu'isi em aamak jiapsa' betchi'bo, em kuna, jumak a' jinne'utune'po. Intok empo'e ka ju'unea kunawai juni'i, tu'isi em aamak jiapsa' betchi'bo, em jubi jumak a' jinne'utune'po.

¹⁷ Taa jachinpo juni'i, we'epulaka, yo'owe Jesukrijtota betana amet ayuka, bem, a joa'uta, bo'o jooriane. Intok Krijtota nok lutu'uriata sualeka a' nok jikkajako, junuen au a' aniaka a' jiapsa'po benasia bo'o jooriaka jiapsine. Si'imekut nee jume' Krijtota sualeme inien amet nesawe.

¹⁸ Maa su, seenu, jaibu sirkunsiraaroataka Liojta betana nok lutu'uriata sualeka a' nok jikkajakai, ini'i junuen ya'ataka tawane. Ju'u senu intok, ka sirkunsiraaroaritaka, Liojta nok lutu'uriata jikkajaka a' sualeko, ini'i junen, ka sirkunsiraaroatune. ¹⁹ Senu intok, sirkunsiraaroaka oo ka junuen ya'atuka juni'i, juna'a kaachin jiubae. Taa ala ju'u ka itom koptanee'u, jiba Liojta itom jiapsi i'a'po aman itom jiapsinee'u juna'a. ²⁰ Si'ime we'epulakai, Liojta nok lutu'uriata jikkajaka a' sualeka a' mabetaka, bat naataka bem emo aniaka bem jiapsa'a benasia, jiapsine. ²¹ Senu intok tekoka jiapsaka,

Krijtota nok lutu'uriata jikkajaka a' sualeko, kaachin eenee junae betchi'bo. Taa junuentaka juni'i, junae betana, a emo na'ikimte'eteko, a junuen aane. ²² Bwe'ituk ju'u, junuen tekoka jiapsaka, Liojta nok lutu'uriae, Jesukrijtota sualekame, i'an, yo'owe Jesukrijtota betchi'bo, jaibu ka bebeje'erita tekoka jiapsa, intok jiba junaeni, ju'u, ka tekoka Krijtota sualeme, juna'a i'an, yo'owe Jesukrijtota tekoka jiapsamta benasi jiapsine. ²³ Bwe'ituk aapo ju'u Lios, enchim jinne'ubaeka, ama butti bu'uuk emo betchi'bo yaak. Junuen san eme'e, kaabemmeu emo su'u tojirine, Liojtau emo su'u tojiri'eaka su. ²⁴ Junuen san Krijtopo nemak werim, si'ime we'epulaka, Liojta nok lutu'uriata jikkajaka a' sualeka, bat naataka enchim emo aniaka jiapsaka'a benasia, jiba junaen jiapsaka emo aniane.

²⁵ Jume' intok, kee jujubeme betchi'bo, tua ame betchi'bo, ameu cha'akamta, yo'owe Jesukrijtota betana kaita ne ju'uneiyya. Taa inen ne emou jiubae, Jesukrijtota nee a' jiokoleka' betchi'bo a in yoem'eiyaatu'po amani. ²⁶ Ju'u ka jubekamta betana, jiba junaen, ka jubeka a' tawane'po nee che'a a' tu'i machia i'an lautipo wasukti-ammetchi, bettesi aukame betchi'bo. ²⁷ Empo intok, jubeka'ateko, ka a' jimmaabaeka'eene. Intok ju'u ka jubekame juni'i, junae betana ka au temaine. ²⁸ Taa empo jubeka'ateko, ka junae betchi'bo ka tu'ik ya'alatune. Intok kia ju'u beeme juni'i, kunako, ket ka junae betchi'bo ka tu'ik ya'alatune. Taa jume' jujubekame, chukula, jiba junaetchi obisi ameu aunee inim jiapsakai. Nee intok inika'a ka enchim bittuapea o'oben.

²⁹ Krijtopo nemak werim, inen ne jiubae o'oben, katte juebena ta'apo im bwiapo jiapsine. I'an bichau bicha jume' jujubekame, ka jujubekame benasi emo eetuaka jiapsine. ³⁰ Intok siok maisi eewamta emot ayuka'ateko juni'i, ka siokamcha emo eetuane. Intok enchim allea'u, enchim jiapsipo jiba a' ju'uneiyaane. Intok jume'e, jita jinuri, che'a tu'isi kia, ka tua bempo'im betchi'bo bem a' jipue'e benasi eene. ³¹ Jume' intok, inim bwiapo bem joa'ue tu'isi ae emo aniname, ka junaet jiba jiapsine. Bwe'ituk ju'u inim bwiapo itom bicha'u, lu'utiseka weye.

³² Inepo ala, nee kaitat enchim obisi eenee'uta emot bitpea. Seenu, ka jubeka, yo'owe Jesukrijtota betana weyemtat jiba a' jiapsa'uta aet aune. Intok si'imeku, Jesukrijtota a' alleetuanee'uta. ³³ Taa ju'u jaibu jubekame intoko, inim, tu'isi a' jiapsinee'ut jiba au temaine. Intok a' jubiawata a' alleetua baanee'ut jiba au temaine. Junuen san, ka wepu'ulaikut jiba jiapsinee taa wooi weeme au aune. ³⁴ Intok ket jiba junaen maachi jaamuchim kukunakammeu intok ka kukunakammewi. Ju'u ka kunakame, yo'owe Jesukrijtota betana weyemta a' bo'o joorianee'uta, intok junueni, si'imeku a' joa'ue, intok kia si'imeku tu'ik a' bo'o jooriapea'ue, wepulsi Krijtota betchi'bo jiapsakai. Taa ju'u jaibu kunakame intoko, inim tu'isi a' jiapsinee'ut intok a' kunawat jiba au temaine.

³⁵ Inika'a intok inien weyemta ne emou teuwa, tu'ik emo tana in waata' betchi'bo. Intok junuen, ka jita'apo obisi enchim emo bitne' betchi'bo. Taa che'ewasu tu'isi enchim emo uju'uka jiapsine' betchi'bo, yo'owe Jesukrijtota betana weyemta

bo'o jooriakai.

³⁶ Taa intok seenu, japchiwai, bemeta maraka, a' kuna i'a'ateko, jaibu yo'otu chupa'asukamta bichakai, intok junuen a' kunanee'uta che'a a' tu'u machiako, bem ea'po aman aune. A am kukunatua. Bwe'ituk kattim junae betchi'bo ka tu'isi aune. ³⁷ Taa seenu, ka junuen au a' utte'atu machiako, intok tua junuen jiaka a' ya'abae'ut yeu yuma'abae'eteko, intok junuen a' yoemiawata tua junuen ka a' kunane'po a' teuwaalatuko, amma'ali aune. ³⁸ Junuen san ju'u, juka' a' beme yoemiawata kunatuakame, tu'isi aune. Taa ju'u intok, ka a' kunatuakame, che'a juni'i tu'isi aulatune.

³⁹ Ju'u jamut kunakame, a' kuna ket jiapsao, au cha'aka junaemak jiba a' jiapsine'po. Taa juka' a' kuna mukuko, ju'u jamut junak aapola au saunee intok a' kunabae'umak a' kunane. Taa ju'u intok, a' kunanee'u, ale benasi Krijtota sualnee ala. ⁴⁰ Taa ju'u jokoptukame, che'a juni'i alleaka jiapsine, ka juchi kunako. Junuen ne a' tu'i machia. Nee intok, Liojta tu'u jiapsi net anakai, ino a' ju'uneiya'ati'ea.

8

Bwa'aame, jume' ka lutu'uriapo liosim betchi'bo jiba ya'ari

¹ I'an intoko, ka liosimtaka, maammea ya'arim yo'oriwame betchi'bo, bwa'amta ya'arita betana ne enchim yoopnabae. Lutu'uria ala inia betana weyemta si'imem itom a' ju'uneiya'po. Taa ju'u tu'isi itom jita ito ju'uneiyaale'u, senuk au che'ewarinee'u jiba aet aayuk. Ju'u intok, senuk

yee nake'u, che'a juni'i Liojta bichapo junaen Krijtota benasia itom jiapsinee'ut itom ania. ² Senu intok, au jita ta'aale'eteko, ketun kee tua junama wa'am a' ju'unea'po au ju'uneiyaane. ³ Taa inim seenu, lutula wee'po Liojta nak ta'a'ateko, inia betana ju'u Lios aet ju'uneene.

⁴ Junuen san, jume' maamea ya'arim, ka liosimtaka yo'oriwame betchi'bo bwa'awamta betana, lutu'uria ju'u inien maamea ya'ari, inim yo'oriwame tua kaita teuwaa. Intok ket lutu'uria, wepu'ulaik jiba Liojtuka'po. ⁵ Taa inim aneka juni'i, intok kia teekapo juni'i, jume' ka lutu'uriapo liosim teame intok junuen bem mamachi benaka, alam tu'isi bu'uu jume' ka lutu'uriapo liosim intok jume' yo'owe' teaka yo'oriwame o'oben. ⁶ Ito betchi'bo ala, wepu'ulai jiba ju'u Lios, itom yo'oree'u, ju'u itom achai. Aapo ju'u Lios achai, si'imeta ju'unaktek. Itepo intok tee aapo'ik betchi'bo jiapsa. Intok ket wepu'ulai jiba ju'u itom yo'owe Jesukrijto. Aapo'ik betchi'bo si'ime ayukame jiapsa. Intok tee itepo juni'i te ae betchi'bo jiapsa.

⁷ Taa ka si'ime jume' Krijtota sualeme inika'a ju'uneiyaa. Waate, jume' ka liosimtaka juni'i yo'oriwame yo'oreka, junuen joiwalamtuka'um, ketuni juka' bwa'amta, jume' yo'oriwame, ka lutu'uriapo liosimtaka juni'i, tua juname'e, lutu'uriapo liosim betchi'bo tuka'a benasi eaka a' bwa'ee. Intok junuen, bempo, juka' bem yo'ore'u betana, ka tu'isi bem aula'ut am ju'uneetua. ⁸ Ju'unakkiachi, ka ju'u itom bwa'ee'u betchi'bo, Liojta bichapo tu'isi itom mabetrimtune'po. Bwe'ituk katte ju'u itom ji'ibwa betchi'bo che'a

tu'isi anne. Intok kia tee ka itom ji'ibwa' betchi'bo juni'i che'a ka tu'isi anne. ⁹Taa eme'e, ju'u enchim jaibu ju'uneiyaaka, enchim a joa'ut intok kaita teuwa'ut, enchim a bwa'anee'u betana, iniat, tu'isi em emo aet suuane. Jume' waate Krijtota sualeka, kee tu'isi aet utte'itume, junaet enchim bichaka, ka tu'ikut ka bem ji'opne' betchi'bo. ¹⁰Maasuko, empo inia betana weyemat jaibu ju'uneakai, jume' ya'arim, ka liosimtaka juni'i, yo'oriwa'po aneka enchi ama ji'ibwao, intok seenu, Krijtota sualeka taa ini'i kee tua jiapsi yuma'isi aet suatukai, junama'a enchi bichako, jiba tua ket juka'a, junau ka liojtaka yo'oriwamta yo'oriwa'po ya'arita ket a' bwa'abaane. ¹¹Intok junuen empo, junae betana, tua kaita a' teuwa'po ju'uneaka a' joame, junae betchi'bo, juka' senuk ele benasi Krijtota sualeka taa kee aet suatumta, aet ji'optua, juka' Krijtota ae betchi'bo ket mukuka'uta. ¹²Junuen san, junuen jume' Krijtota sualeka, taa kee tua jiapsi yuma'isi aet suatume, ka tu'ikut am ji'optuakai, junuen eme'e, jiba aapo'ik Krijtota beje'eka ka tu'ik jooa. ¹³Junuen san, inepo, in bwa'anee'u betchi'bo, juka' Krijtopo nemak werik, ka tu'ikut ji'optuane'eteko, inen nee a' tu'i machia, wakajta, jakwoo juni'i ka in a' bwa'ane'po, ka junuen, junaka'a ka tu'ikut ji'optua betchi'bo.

9

Krijtota tekil bo'o jooriamtau ju'u au a' lutu'uriaka'u

¹Ju'uneewa, Krijtota betana in yeteu bittuar-ituka' betchi'bo, neu lutu'uria jita'po in aniana'po.

Intok ne inim kaabeta nesaupo jiapsa. Bwe'ituk itom yo'owe Jesukrijtota ne bitlaa. Eme'e intok juname'em, jume'e, Jesukrijtota tekilta in joa' betchi'bo, a' suallame. ² Waate jumak, ka junuen a' lutu'uria ti eene, Krijtota betana in yeteu bittuarituka'po. Taa eme'e a junuen nee ju'uneiyaa. Bwe'ituk eme'e junuen, nee betana Krijtota nok lutu'uriawata jikkajaka a' sualekai, juna'a lutula wee'po a' teuwaa, aapo'ik betana in yeu pu'arituka'po.

³ Inien ne jiaka am yoopna, jume' nee beje'eka net nokame. ⁴ Si'imeku neu lutu'uria, jume' in majtim betana in bwa'anee'uta intok in ji'inee'uta ame betana in a' mabetne'po. ⁵ Intok ket, jamutta, Krijtopo itomak werik, in a' jupne'po, jume' waate Krijtota yeu pu'arim jujubeka jiapsa'a benasia. Intok jume'e, yo'owe Jesukrijtota ou sailam benasia intok Peota benasia. ⁶ Jaisa eme'e, Bernabee' teamta intok nee jiba, itom maamea tekipanoaka, itom ito aniane'po a' utte'atu machia ja'ani. Intok ket junuen, Krijtota bemela nok lutu'uriata yee majtane'po. Ka junuen weye. ⁷ Maasuko, ju'u sontaao, ket ka aapo maamea tekipanoaka au aniabaane. Taa ya'uraata betana aniatune. Ju'u intok, pa'asim eechi, ket au lutu'uria pa'asim betana a' bwa'anee'u. Intok ket jiba junaeni, ju'u, bwaram jipueka am bichame, ammea au a' aniane'uta au lutu'uria. ⁸ Inika'a intok nee ka watem betana oo kia in ea'po aman a' teuwaa. Bwe'ituk Liojta nok lutu'uria, Moiseejtuka'uta ji'ojteka'po ket inien a' teuwaa. ⁹ Bwe'ituk jum Moiseejtuka'uta nesaurim ji'ojteimpo: “Juka' boejta, ti-ikom jotame, ka a' ten suma'ine.” Ju'unakkiachi,

juka' Liojta, ka jume' boesim betana jiba, au a' temae' betchi'bo inien a' teuwaaka'po. ¹⁰ Taa ala itom ae majtabaekai a' teuwaak. Ini'i nesauri ito betchi'bo tu'ik teuwaaka ji'ojetwak. Bwe'ituk ju'u bwiata mo'itekame intok kia ju'u chukula, bachiata toboktame juni'i, junama'a echimupo, bem ama jajamnee'ut eaka a' ya'ane. ¹¹ Junuen san itepo, emo nasuk Krijtota betana lutu'uriata emo nasuk enchim a' majtalamtakai, junuen a' echakame benakai, jiba su tua, itou lutu'uria emo betana inim jita'apo itom bitnaa'u. ¹² Jume' chukula kateka, enchim majtakame, emo betana inien bitwaka aniawak. Itou intok, che'a juni'i lutu'uria o'oben.

Taa itepo, inia betana katte inien itou a' lutu'uria'ati jiaka emot ea. Taa ala, inia betana itepo si'imekut tee ito aniasuk. Junuen, Jesukrijtota betana juka' bemela nok lutu'uriata itom yee majta'uta, junuen jiba tu'isi a' mabetna' betchi'bo. ¹³ Eme'e su jaibu ju'unea, jume' che'a bat naataka jum bwe'u te'opopo yo'o ja'abwekame, junama'a te'opopo betana bem anianaa'u ameu lutu'uriatukan. Intok jume'e, jum te'opopo, bwaram peutawaka bem tattaawa'po tekiakame, ameu lutu'uriatukan, bem peutaka'uta, watekumak bem tawane'po. ¹⁴ I'an intok ket jiba junaeni, ju'u itom yo'owe Jesukrijto, jume' aapo'ik betana nok lutu'uriata yee a' majtaka a' teuwaame, aet nesaula, junae tekilta betchi'bo, Krijtota sualeme betana bem aniana'po. ¹⁵ Taa ineponee inien neu a' lutu'uriatuko juni'i, kannee junuen a' waatasuk. Intok nee ka enchim nee mikne' betchi'bo inika'a

emou ji'ojte. Che'a bat naataka nee mukuk juni'i, nee che'a a' tu'ure, kee juka' Liojta bichapo in ino uttiaka joa'uta, ta'abwisi a' joakai.

¹⁶ Inepo kannee ino uttia' betchi'bo Krijtota betana nok lutu'uriata yee a' majta. Che'a juni san neu utte'a in yee a' majtane'po. Intok inika'a nok lutu'uriata, nee ka yee a' majtako, tua jiokot neu chupne. ¹⁷ Junuen san inepo tua junen eaka a' bo'o jooria'ateko, chukula, Liojtamak che'a naa buustia juka' tu'ik nee a' bitne. Taa nee aet utte'a jooriawaka a' joa'ateko juni'i, jiba nee juka' tekilta Liojta betana in aet sawa'uta nee a' joone. ¹⁸ Inien san, i'an, Jesukrijtota betana nok lutu'uriata, kaita kobaka in yee a' majtanee'u, juna'a ju'u ino uttiaka, chukula tu'ik in mabetnee'u. Junuen, Krijtota nok lutu'uriata in yee a' majta' betchi'bo in aniana'po neu a' lutu'uriatuk juni'i, ka junuen a' waatakai.

¹⁹ Ineponee inim kaabeta tekoka tekipanoaka jiapsa, o'oben. Taa junuentaka juni'i, nee si'imem aniabaeka, junuen ne am tekoka benasi ea. Intok junuen che'a juni'i juebenam, Jesukrijtota sualne' betchi'bo ameu nokbaekai. ²⁰ Jume' juriom nasuk ane'eteko, bempo'immak eaka ne ame benasi ne ino uju'uka amemak ne a'ane, junuen, Jesukrijtota am sualne' betchi'bo ameu nokbaekai. Intok jiba junaensu, jume' nesaurim, Moiseejtuka'uta ji'ojteka'uta bo'o jooriame nasuk anakai, inepone ame benasi eaka amemak a'ane. Ket junuen am majta betchi'bo. Lutula wee'po, ka iniae nesau ji'ojteipo aman jiapsaka juni'i. ²¹ Intok ketchia, jume'e, Liojta betana nesaurim, Moiseejta ji'ojteimmet ka ju'uneammak aneka, ame be-

nasi ne ino tamachia, junuen, Jesukrijtota am sualne' betchi'bo ameu nokbaekai. Nejpo ala nee, tua lutu'uriapo, Liojta nesaupo aman jiapsa saka juni'i. Bwe'ituk i'an nee, Krijtota ea'po intok a' nesaupo aman ne jiapsa. ²² Jume'e, Krijtota sualeka, kee aet suatummak anakai, ame benasi ne ino tammachia, ket jiba junaen, Krijtota betana am jinne'uimtu i'akai. Si'imem be'ekatana, bem emo uju'u'u benasia ne jiapsa, ameu ne ino tammachia. Jumak juni'i junuen aneka, Krijtota sualeka am jinne'uimtune' betchi'bo. ²³ Si'imeta inika'a nee inien bo'o jooria, Krijtota nok lutu'uriata in nakeka, in yee a' majtabae' betchi'bo. Ju'u Krijtota nok lutu'uriata betchi'bo juka' tu'ik itom jajamnee'uta bitbaekai.

²⁴ Ket eme'e jaibu em ju'unea, jume' jinko'olaame, si'imem nau tettene'po, taa wepu'ulainee jiba juka' senuk, ama miknaa'uta a' yo'oneeme. Eme'e intok ketchia, juka' emou tu'ik, chukula Liojta mak enchim bitnee'uta yo'o betchi'bo, Liojta itom jiapsi i'a'ut junama wa'am yeu kat betchi'bo, emo aet utte'a joone.

²⁵ Maasuko, si'ime jume' yo'obaeka emo utte'a jooriame, tu'isi emo majta. Intok si'imeta ameu ka tu'i machik koptaka, omola a' tatawa. Bempo intok, juya koonata, chubala betchi'bo jiba yo'oneeka juni'i, junaka'a jooa. Taa itepo te juka' chukula itom jajamnee'uta, jiba yuu betchi'bo a' bitneeka mabet betchi'bo te ito utte'a jooria.

²⁶ Inepo ala nee, kannee kia jak wa'am jiapsa, taa tu'isi aet suuaka, intok aet ju'uneaka ne in aet ino utte'a jooria'ut juni'i jiapsa. Intok ka kia jak wa'am kaita betchi'bo ino utte'a jooria. ²⁷ Taa

ala ne, ka ino jiokoleka, si'imekut ne ino utte'a jooriaka ino uju'u. Ka junuen inepo, che'a bat naataka yee majtalatakai intok junuen, chukula aet ji'obeka, in koba'abae'u betana ka in yeu tawaabae' betchi'bo.

10

Ka liosimtaka yo'oriwame betana yee nok tejwaawame

¹ Inika'a ne enchim ju'uneiyaa i'a, Krijtopo nemak werim. Jume' che'a bat naataka katriamtaka, itom amet yeu saka'ariam, itom yo'owasuka'um, bwiaraa Ejiipto' tea'a betana yeu kateka, namu jekkaapo bem bo'o joaka'po. Intok junuen ket, si'imem, Sikii bawepo wa'am wakiaku benasi bem ama yeu sajaka'po. ² Junuen, si'imetaka, Moiseejtuka'utamak nau, junae namu jekkaawae intok jum Sikii bawepo yeu sajaka, Moiseejtamak eaka, bemelasi Liojtau emo su'u tojaka, junuen, Moiseejta betana bato'owaim tuka'a benasi taawak. ³ Intok ket, Liojta nok lutu'uriae aniwaka a' bwa'awametuka'a benasia utte'ata mabetak. ⁴ Intok ket si'ime, Liojta a jita joa betchi'bo, jume' ba'am, tetapo yeu sikame je'eka. Bwe'ituk jum bweka pa'aku, bem bo'o joa'po juna'a teta, Krijtota junakriapo, ka bittaka amemak a'ane'uta teuwaan. ⁵ Taa junuentaka juni'i, juname'e, bempo'im betana, ju'u che'a bu'uuraa, Liojta ka nok jikkajaka junuen a' sioktuaka san, junuen, bem bo'o joa'ut, mekka pa'ariapo kokok. ⁶ Si'ime ini'i junuen yeu siika, junuen itom a' mammateka, si'imeta juka' itou ka tu'i machik, ka itom a' eiyaaka a' joopeebaane'

betchi'bo, bem ayuka'a benasia. ⁷ Junuen san eme'e, jume' ka liosimtaka yo'oriwame, eme'e ka am yo'oribaane, bempo'im betana watem junuen ayuka'a benasia. Liojta nok lutu'uriapo ket ame betana a' ji'ojteituka'a benasia: "Ju'u yoemra, juka' maamea ya'arita yo'oribaeka, emo nau tojaka, ji'ibwawamta intok jita ji'iwamta weetuan. Intok ketchia, alleebaawaka, bwe'uusi pajkowamta weetuan." ⁸ Intok katte ta'abwi jaamuchimmak ito tu'uribaane, bempo'im betana, watem junuen ayuka'a benasia. Intok inime'e, senu ta'apo, senu taka ama baji miiltaka kokosuk. ⁹ Intok kia itepo, katte juka' achai Liojta, a yetet a' bo'o bicha'ut, junaet a' ji'obilaabaanee juni'i, kia bempo'im betana watem junuen ayuka intok junuen jume' bakochim am kikisuka am kokkoka'a benasia. ¹⁰ Intok kia em kaachin, Liojta beje'eka nok baane, bempo'im betana watem junuen a' beje'eka'a benasia. Intok ket inime'e, ju'u Liojta betana ankelta jissuareo am su'ak.

¹¹ Si'ime ini'i junen, jume' bat naataka itom yo'owam yo'owasuka'ummeu inien yeu siika. Intok Liojta nok lutu'uriapo inien ji'ojtewak, itom, jume' inime'e aniata lu'ute'po taewaimmet jiap-same, a' ju'uneiyaaka, inile benakut itom ito su-uane' betchi'bo. ¹² Junuen san beja, ju'u, wepulsi, tua junama wa'am, Krijtota jiba au suale'eti'eaka, ka au ji'opne'eti'eame, jiba junaet, ka tu'ikut ka ji'op betchi'bo, au suuane. ¹³ Ju'u ka tu'ika emou weyeme, enchim aet ji'op'ea'u, ka ama butti emou aune. Intok jiba ju'u inim, kaabe yeu be'eeka, itou aukame benane. Taa eme'e ka jain eaka, Liojtat eene. Bwe'ituk aapo ju'u Lios, ka naa buustia

intok, ka enchim au yuma'ala bepa intok emou a' autuane. Taa ala juka' enchim aet ji'op'ea'u ka tu'ik emou weyeo, junak ket aapo ju'u Lios, enchim ka aet ji'opne' betchi'bo, enchim aet aniane. Intok junuen beja, eme'e ka aet ji'obeka, ama yeu katne.

¹⁴ Inia betchi'bo san, Krijtopo nemak werim, in nake'um, jume' maammea ya'arim ka liosim, ka enchim am yo'ori betchi'bo aet emo suuane.

¹⁵ Enchim a jita mammate'po ju'uneaka, nee junuen emou jüia. Intok eme'e ket a emo aet temae ju'u in emou teuwaaka'utchi.

¹⁶ Nau anakai, itepo junak inika'a yo'oreka, juka' Liojta bai saeka, pa'asi ba'awata je'eekai, Jesukrijtota betana, kuuset a' mukuka'ue, ito betchi'bo tu'ik itom mabetri itom au waate'uta tee a' teuwaa. Intok jume' paanim reebeam nau bwa'eekai, Krijtota kuuset popontuka au a' nenkaka'ue, itepo tua tu'ik itom mabetri tee a' teuwaa.

¹⁷ Ite intok, nau juebenaka juni'i, si'ime tee wepul paanim rebektim nau bwa'ee. Ini'i intok, wepu'ulaik itom nau suale'po, Krijtopo itom nau weriaka'po a' teuwaa.

¹⁸ Ijra'el yoemrata betana weyemta em mammatene. Bempo junama'a te'opopo, bem bo'o jooria'u betchi'bo, junuen junaet Liojtamak nau eaka, Liojta betana bem jajame'uta teuwaa.

¹⁹ Taa inika'a teuwaaka juni'i, kannee jume' maammea ya'arim, ka liosimtaka yo'oriwame, lutu'uriapo utte'ata amet auka'uta a' teuwaa. Intok kia juka'a, juname' betchi'bo wakaj me'eri juni'i, kaita'po che'a ta'abwisi maachi, ju'u wakajta itom bwa'ee'u bepa juka' a' teuwaa'po.

²⁰ Ala ju'u in teuwaa'u, ini'i juna'a, jume'

ka Liojta ta'aaka junuen waka su'awamta weetuakai, bebeje'eri jiapsim ae alleetua. Intok ka lutu'uriapo Liojta betchi'bo a' jooa. Ineponee intok, inime'e bebeje'eri jiapsimmak ka enchim ee i'a. ²¹ Ju'u yo'owe Jesukrijtotau waateka intok a' yo'oreka, juka' pa'asi ba'awata jiiwamta intok jume' paanim rebektawamta bwa'awamta, aapo'ik betchi'bo a' joakai, taa intok ket junaemak, bebeje'erita betana weyemta bebeje'erita ae alleetuabaeka a' joa'ateko, tua em ka amma'ali anne. ²² Junuen itepo ane'eteko, yo'owe Jesukrijtota tua ka alleetuane. Jaisa itepo junuen aapo'iku ito elpeiyaanee ja'ani.

Krijtota sualeka, ju'u au yuma'awame intok ju'u a yee nakwame

²³ Lutu'uria ala, ju'u inien jiuwame: “Senu jita juni'i a' ya'ane'po.” Taa ka si'ime ju'u itom joa'u tu'isi itou yeu weama. Lutu'uria ala: “Senuk junuen jita juni'i ya'ane'po.” Taa ka si'ime Liojta betana weyemtat itom a' jajamnee'ut itom ania. ²⁴ Watem betana tu'ik itom eiyaanee'ut te ito temaine, tu'ik ame tana waatakai, intok te ka itepo jiba ito eiyaane.

²⁵ Wakase nenenkiwa'po enchim jinuka, a' bwa'anee'u, jita betchi'bo a' me'etuka'po ka nattemaeka a' bwa'ane, ae ka amma'ali enchim tawane'po kaachin enchim eene' betchi'bo. ²⁶ Bwe'ituk ini'i bwia intok si'ime inim jiapsame, achai Lios a' atteak intok au yo'owe.

²⁷ Senuk, ka Krijtota sualemta, enchim a' jii'ibwa nunuko, intok eme'e aamak jii'ibwabae'eteko, junaama'a emou tojiwamta bwa'ane, ka aet nat-

temaekai, junuen ka tu'isi enchim tawaane'ut kaachin eakai. ²⁸ Taa seenu, ju'ubwa Krijtota suallataka: “Ini'i waakas, ka lutu'uriapo liojtaka, junaka'a yo'ori betchi'bo me'eri”, ti emou a' jiao, junak eme'e ka a' bwa'ane, junaka'a junuen enchim tejwaakamta ka junuen ka tu'ikut a' ji'optua' betchi'bo. Intok ket junaka'a, aapo'ik junae betana, Liojta bichapo ka tu'ik jooa, ti ka a' eene' betchi'bo. ²⁹ Inika'a ne teuwaa, ju'u lutu'uriat kee tu'isi ju'uneamta, jachin au a' eetuane'u betana, intok ka jume' jaibu tu'isi a' ju'uneiyaame betana.

Taa senu a inen jiunee: “Jaisaaka inepo, in joa'u betana, tu'isi in ane'epo ju'uneaka juni'i, intoko ta'abwik, junuen au a' eetua' betchi'bo, junae inepo ka amma'ali aulatune. ³⁰ Bwe'ituk ineponee in bwa'ee'uta, Liojtau bicha nokaka aet a' baisaeka ne a' bwa'ee. Junuentuka'atek, jaisa betchi'bo ka tu'isi net noknaa in a' bwa' betchi'bo.” ³¹ Inen na'a yoopnane junaka'a: Junuen san, tu'inee ji'ibwa'ateko oo jita juni'i enchim weetua'uta, Liojta yo'oreka intok au waateka a' joone'eteko. ³² Kaabem eme'e'em jitat emo betchi'bo ka tu'ikut am ji'opne' betchi'bo aet emo suuane, am juriomtuko intok kia jume' ka juriom juni'i, intok kia jume' Krijtopo itomak werim juni'i. ³³ Inepone ala, si'imemmak alleaka tu'isi in amemak weenee'ut che'a eiyaa. Intok ne kia inepo, ka nee betchi'bo jiba tu'ik waata taa ala watem betchi'bo, junaet ne ino temae, junuen bempo'im ket jinne'uimtune' betchi'bo.

11

¹ Inien Jesukrijtota in sualeka in ino uju'u'u

benasia, eme'e intok ket junaen neu a' suawa'uka jiapsine.

Jume' jaamuchim, Liojta yo'oriwa'po, jaisa bem ama an'ea'u

² Krijtopo nemak werim, enchim ne aet uttia, jiba enchim neu waate' betchi'bo intok nee betana juka' in enchim majtaka enchim neu ta'aaka'uta, ka enchim kopta' betchi'bo. ³ Taa Jesukrijtota betana aapo'ik si'ime jume' o'owimneu kobataka a' yo'otuka'po, enchim ne a' ju'uneiyaa i'a. Ju'u intok kunawai, a' jubibeu kobataka yo'owe, juka' Liojta, Jesukrijtotau kobataka a' yo'otuka'a benasia. ⁴ Seenu, o'outaka, Liojta yo'oriwa'po aneka Liojtau bicha nokaka oo Liojta betana juka' nok lutu'uriata yee a' majtakai, intok kobat au pattaika, tiusi machine. ⁵ Taa seenu, jamuttaka intok ka kobapo au pattaika, Liojtau bicha nokaka, oo Liojta betana nok lutu'uria weyemta yee majtakai, aapo'ik betchi'bo tiusi machine, chonim tua si'imem chuktai benasia. ⁶ Taa ju'u jamut, ka kobat au jintuaka, junuen ane'eteko, che'a tu'ine, chonim si'imem chuktako. Taa juka' jamutta junuen au ya'arik, ka tu'i jamutta benasi a' bitwao, junak emo jintuane. ⁷ Taa ju'u o'ou, jum Liojta yo'oriwa'po, ka au kobat pattaine. Bwe'ituk ju'u o'ou, wateku, aapo'ik Liojta benasi ju'unaktei. Intok Liojta betana weyeme aet yeu maachi, Liojta ae au uttiane' betchi'bo ju'unaktei. Taa ju'u jamut, juka' o'outa yo'oreka, junuen a' alleetuanee'uta aet aayuk. ⁸ Bwe'ituk ju'u Lios, juka' o'outa ju'unaktekai, ka ju'u jamutta taka betana a' nu'uka a' ju'unaktek, taa ala jiba ju'u

o'outa sana'ita betana a' nu'uuka a' ju'unaktek. ⁹Intok kia ju'u jamut, ju'u o'outau a' be'e' betchi'bo ju'unaktei. Intok ka juka' o'outa, jamuttau a' be'e' betchi'bo. ¹⁰Inia betchi'bo san ju'u jamut, jum Liojta yo'oriwa'po, kobapo au a' pattaine'po au utte'a, juka' jamutta, o'outa au yo'otune' betchi'bo a' ju'unaktewaka'po, junuen jume' ankelesim am ju'uneiyaane' betchi'bo. ¹¹Junuentaka juni'i, itom, jume' Krijtota nau sualeme nasuku, ju'u o'ou, ka jamutta betchi'botuko, kaabe tu ean. Intok ju'u jamut juni'i, ka o'outa betchi'botuko kaabe tu ean. ¹²Bwe'ituk lutu'uriapo ju'u jamut, o'outa taka betana a' ju'unakteituko, ket jiba junuen i'an lutu'uria, jume' o'owim jamuttat yeu am yoemtu'po. Intok kia si'ime juni'i, Liojta betana ju'unaktei.

¹³Eme'e'em nokne, juka' jamutta ka a' jiniaka Liojtau bicha a' nokne'po junuen a' tu'ireaka'po oo ka a' tu'ireaka'po. ¹⁴Si'imem betana, si'imem junuen itom ito uju'u'uta a' teuwaa, tiusi a' machi-aka'po juka' o'outa tettebem a' chonne'epo. ¹⁵Taa juka' jamutta intok, tettebem a' chonne'epo, aet a' uttiaka'po. Bwe'ituk aapo'ik ammea au pattaine' betchi'bo junuen tettebe chonim makri. ¹⁶Taa senu intok, inia betana aet nok nassuabae'eteko, ju'uneene, iitom intok, kia jume' si'imekut Krijtota nau sualeme juni'i, ka ta'abwisi intok itom ito uju'uu'po.

Jesukrijtota yo'oriwaka, ji'ibwa'po ama butti aneme

¹⁷Taa naa buustia ne inika'a emou ji'ojtekai, enchim nau yaajaka, enchim bo'o jooria'u betana, kaitat nee enchim uttia machi. Bwe'ituk

enchim nau yaajaka, enchim bo'o jooria'po, tu'ik ama jajjam'eaka su, ka tu'ik ama tettea. ¹⁸ Bwe'ituk che'a bat naataka inen ne emo tana a' jikkaja, Liojta yo'ori betchi'bo, ka wepulsi enchim nau eaka a' joa'apo. Nejpone intok, inia betana, wateku ne junuen a' lutu'uriatu machia. ¹⁹ Bwe'ituk, utte'a, emo nasuk junuen ka enchim nau eaka, nattepolo enchim emo na'ikimtene'po. Junuen, jume' tua lutu'uriapo Krijtota suallame, am ju'uneiyaana' betchi'bo. ²⁰ Junuen san, jum enchim nau emo totoja'po, wepulsi nau aneka, ju'u junama'a enchim weetua'u, ka lutu'uriapo eme'e, Jesukrijtotau waati betchi'bo a' jooa. ²¹ Bwe'ituk tukaapo jaibu ji'ibwabaawao, we'epulaka, ka bo'o bichaka, bem bwa'anee'uta nunu'ee. Jume' intok watem, tebaureka am tatawa'po. Waate intok ket, kia nanaako juni'i. ²² Eme'e, enchim jo'aram be'ekatana enchim ji'ibwanee'uta weetuane. Bwe'ituk eme'e, i'an junaen anakai, jume' Krijtota nau sualeme, te'opopo, jak wa'am am eiyaamcha aane. Intok jume' kaita jipueme, tiusi'em am tatawa. Jaisa intok ne emou jiune. Inia betana su nee ka a enchim uttia.

Jesukrijtotau waatiwaka, ji'ibwawame

²³⁻²⁴ Bwe'ituk inepone, inika'a in enchim majtaka'uta, jiba Jesukrijtota betana nee a' ta'aak. Aapo'ik itom yo'owe Jesukrijtota, jiba junae tukaariat, aapo'ik etbwa bwijwako, intok ket junako, jume' paanim nu'uka, ame betchi'bo Liojta baisaeka, am rebektaka, inen jiiak: "Inime'e em bwa'ane. Inime'e in takaata,

emo betchi'bo ko'oko maisi a' ya'atunee'uta teuwaa. Inika'a eme'e inien a' bo'o joorianee neu waatekai.” ²⁵ Intok ketchia, junama'a kupteo ji'ibwasukai, juka' pa'asi ba'awata ama auka'uta nu'uka, inen jiiak: “Ini'i a' teuwaa, juka' bemela lutu'uriata, Liojtamak juka' emo tu'utewamta. Ju'u ojbo, kuuset popontaka in wo'otanee'ue a' chupiatuka'po a' teuwaa. Inika'a pa'asi ba'awata enchim je'e'ebeleki, newe'em waateka a' joone.” ²⁶ Junuen san beja, eme'e, Jesukrijtota juchi a'abo notte'u tajtia, inime'e paanim bwa'eeka, intok juka' pa'asi ba'awata enchim je'e'ebeleki, aapo'ik emo betchi'bo a' mukuka'po enchim au waate'uta a' teuwaa.

Jesukrijtota yo'oriwaka, ji'ibwawamta a' joowa'u

²⁷ Junuen san, jabetaka juni'i, juka' Jesukrijtota betana junuen lutu'uriateita, juka' pa'asi ba'awata je'eeka, intok jume' paanim bwa'eeka, Liojta bichapo ka amma'ali aneka, junuen ka a' yo'oreka intok a' joa'ateko, Jesukrijtota ito betchi'bo a' yaaka'uta beje'ekai, unnaa ka tu'isi aune. ²⁸ Junuen san beja, we'epulaka, nattepola, Liojta bichapo jachin a' jiapsa'po au ju'uneiyaane, jume' paanim kee bwa'eeikai intok juka' pa'asi ba'awata kee je'eeikai. ²⁹ Bwe'ituk ju'u, junuen juka' a' joa'uta, Jesukrijtota junuen ya'awaka ito betchi'bo mukuka'uta a' teuwaa'ut, ka ju'unea, kia beja junaka'a bwa'eeme, ka tu'isi au a' chupnee'uta ama bitne. ³⁰ Jiba inia betchi'bo san, emo nasuku juebenaka ko'okoe. Intok ka u'utte'ak. Intok ketchia, waate kokkosukamme. ³¹ Taa itepo

tu'isi aet mammateka a' bo'o jooria'ateko intok aet ito temaeka, juka' ka tu'ik su'u tojako, junak ju'u Jesukrijto ka junuen bettesi itou a' chupaa ean. ³² Taa aapo ju'u yo'owe Jesukrijto, itom aet sua tejwa'ateko, bettesi itou a' autuane. Taa junuen, jume' ka aapo'ik sualemmak, ka itom amemak jiba betchi'bo ka tu'isi tawaana' betchi'bo.

³³ Junuen san Krijtopo nemak werim, kupteo nau ji'ibwa betchi'bo nau ane'eteko, ji'ibwabae'eteko, emo'em bo'o bibitne. ³⁴ Taa senu intok, tua tebaure'eteko, a' jo'awapo bat ji'ibwane. Intok ka junuen, enchim nau aneka, jachin juni'i enchim joa'u betchi'bo Liojta ka bettesi emou a' chupa'ane' betchi'bo. Juka' waatek emou ayukamta, inepo, emomak ane'eteko nee a' tu'utene.

12

*Liojta tu'u jiapsi, we'epulaim jita bem bo'o joori-
anee'ut yee a' ania'u*

¹ Krijtopo nemak werim, wate weyemta ne enchim ju'uneiyaa i'a. Juka' Liojta betana emot autuarika enchim a joa'u betana.

² Eme'e'em tu'isi ju'unea, ketuni kee Krijtota enchim sualeka, jume' ka liosimtaka juni'i yo'oriwame, am sualeka, enchim am yo'orisuka'po intok ameu enchim emo su'u tojiriatuka'po. ³ Junuen san ne i'an, inika'a ne enchim ju'uneiyaa'ii'a, jabeta juni'i, Liojta tu'u jiapsita aet aneo, junuen: “Ju'u Jesus, Liojta bichapo ka tu'isi tawala”, ti kaibu a' jiune'po. Intok kia jabeta juni'i, Liojta tu'u jiapsita ka aet aneo: “Jesukrijtota ne yo'owak”, ti ka a' jiune'po.

⁴ Liojta betana aet ayuka, senuk a joonee'u, juebenaka ka nanau machika aayuk. Taa ju'u, inika'a itot autuame, jiba ju'u wepul Liojta tu'u jiapsi juna'a. ⁵ Intok ketchia ka nanau maisi itepo te itom a joa'ue te wate a yee ania. Taa ju'u itom ae betchi'bo a' joa'u, jiba ju'u itom wepul yo'owe Jesukrijto juna'a. ⁶ Intok ket, juebena ka nanau machika tekil aayuk, itom a joonee'u. Taa ju'u, si'imem junuen a' jootuame, jiba aapo ju'u itom wepul achai Lios juna'a. ⁷ Taa we'epulaka si'imete Liojta tu'u jiapsi betana jitat aniari, itot a' jiapsa'po a' ju'uneiyaana' betchi'bo intok si'imem tu'ik aet bitne' betchi'bo. ⁸ Aapo, a' tu'u jiapsie, waatem, tu'isi aapo'ik betana suawakamta a' teuwaaneeme, au am yuma'ane' betchi'bo junau am yuma'atua. Waatem intok ket, jiba ju'u a' tu'u jiapsie, aapo'ik betana, tua junama wa'am suawakamta bem yee majtanee'u bem a' joone' betchi'bo junaet am ania. ⁹ Intok ket waate, jiba junae tu'u jiapsie, aapo'ik Liojta si'imeku yuma'isi aet yoem'eene' betchi'bo, junaet am ania. Waate intok, jume' ko'okoeme emo ine'etetua' betchi'bo ama yuma'atualaa, jiba aapo'ik wepul tu'u jiapsie. ¹⁰ Waate inim, machilaata ka a jootu machik a bem joone' betchi'bo am jootualaa. Intok waate, Liojta betana a' ju'uneiyaatuawaka, chukula yeu weenemta a' teuwaatualaa. Intok watem ket, jiba aapo ju'u Lios, suawata amet autua, senukut a' jiapsiwata, lutu'uriapo Liojta betana a' tu'u jiapsituka'po oo ka junuen a' lutu'uriatuka'po yetet ju'unek betchi'bo. Wate ketchia, wate ka nanau maisi ta'abwi nokpo a bem nokne' betchi'bo amet autuari. Intok ketunia waate, junuen juka' wate

tatta'abwi nokpo teuwaarita, junaka'a machisi a' teuwaaneeme, au yumaka amet autuari. ¹¹ Taa si'imeta inika'a inien weyemta, jiba ju'u Liojta wepul tu'u jiapsi a' jooa, ju'u, junuen a' ea'po aman, we'epulaka, bem au yumaka, bem a joonee'uta amet autuame.

Si'ime te itepo, wepul takaapo nau chupiam benasi maachi

¹² Bwe'ituk ju'u itom yo'owe Jesukrijto, takaata, jue benasi ka nanau maisi machika nau a' wepu'ulaika'a benasi maachi. Intok juname'e, juebenaka juni'i, wepulsi nau chupia. ¹³ Bwe'ituk itepo te si'ime, juriomtakai oo riekomtakai, tekoka oo kaabeta tetekoka jiapsaka juni'i, taa Krijtota yoem eiyaaka bato'owaawakai, si'ime nau tee, wepul Liojta tu'u jiapsie aman, itepo si'ime, Liojta bichapo, takaata wepu'ulai'ireaka'a benasi te bitwa. Intok si'ime itepo, nanancha, wepul Liojta tu'u jiapsita amet jiapsatuari.

¹⁴ Ju'u itom takaa, ka wepul weyeme jiba. Taa mamaka, wokeka intok watek jue benasi ka nanau maisi machika chupia. ¹⁵ Junuen san, jume' wokim: "Kannee jume' mamam bena, junuen san, kannee takaamak weye", ti a jia'ateko, juni'i, jiba ju'u takaamak weye. ¹⁶ Intok jume' nakam juni'i: "Kannee puusim bena, junuen san nee ka ju'u takaamak weye", ti a jiaka juni'i, jiba ju'u takaamak weye. ¹⁷ Bwe'ituk ju'u itom takaa, si'ime pusituko, kaachin te a jikkaji ean. Intok ju'u itom takaa, si'ime nakamtuko, kaachin te jita a jujju'ubwa ean. ¹⁸ Taa ju'u Lios, ju'u ka nanau machikue, aapo'ik junuen a' waata'po

aman, wepul takaata nau chupak. ¹⁹ Junuen san, si'ime, wepul weemta jiba tuko, kaachin takaatu ean. ²⁰ Taa junuentaka juni'i, inien maachi, juebenaka ka nanau machika juni'i, wepu'ulai jiba ju'u takaa.

²¹ Jume' puusim, jume' mamammeu: "Kaita'po ne emot ea", ti ka a jiia. Intok kia ju'u koba juni'i, jume' wokimmmeu: "Kaita'po ne emot ea", ti ka a jiia. ²² Taa che'a juni san, ju'u ka nanau machika itom taka nau weyeme intok ju'u che'a kaita'po itom aet eelee'u, che'a juni'i itou be'ee. ²³ Intok ket, itom taka betana ju'u che'a juni'i itom ito tiulee'ue, junae betana ket tee che'a juni'i suasi uju'u. ²⁴ Ju'u itom taka betana, kaachin itom ae ea'uta, ka junuen eiyaa'po. Taa aapo ju'u Lios, junuen a' taka chupak, junuen beja juka' che'a juni'i ka eiyaawamta, che'a juni'i itou tu'ika itom a' ania' betchi'bo. ²⁵ Junuen, tua ka nanau machika juka' takaata ka nattepolo au a' uju'une' betchi'bo, ala, jum takaapo, we'epulaika, si'imeta nanancha au a' eiyaane' betchi'bo. ²⁶ Takaapo mamam betana oo wokim betana oo ka nanau machika weyemta betana, jak jiokot a' machiako, ju'u taka si'ime a' ine'ene. Taa intok ju'u takaapo nau weyemta betana, tu'ik mabetao, si'ime ju'u taka alleene.

²⁷ I'an intoko, eme'e juname'em jume'e, Jesukrijtota sualeka, a' taka benasi eiyaawame. Intok we'epulakai em, juka' a' takaawata nau chupa'i. ²⁸ Junuen san beja, ju'u Lios, jume' Krijtota nau sualeme nasuku, waatem yeu pu'ari. We'epulaim a bem joonee'u yeu am pu'ari. Jume' bat yeu pu'arim, Krijtota betana

naj bittuarim. Inimmet cha'aka intok, Liojta betana bem ju'uneiyaatuawa'u yee majtaneeme. Inime'e wooimmet cha'akai intok, jume'e, Liojta nok lutu'uriata a yee a' majtame. Junak intok ket jume'e, aapo'ikue aniawakai, ka a jootu maisi machik joame. Inimmet cha'aka intok, jume'e, ko'okoeme, emo ine'etetua' betchi'bo au yumame. Inimmet cha'aka intok, jume' a yee aniame. Intok jume'e, jita weye'po, bat jajapteme. Intok ket jume'e, juebena ka nanau maisi machik a nok betchi'bo junuen a' mabetri. ²⁹ Bwe'ituk ka si'ime Krijtota betana naj bittuari. Ka si'ime Liojta betana bem ju'uneiyaatuawa'uta, yeteu nonoka. Ka si'ime, Liojta nok lutu'uriata a yee a' majta. Intok kia ka si'ime juni'i, ka a jootu maisi machik a' jooa. ³⁰ Ka si'ime jume' ko'okoeme emo ine'etetua' betchi'bo au yuuma. Ka si'ime, juebena ka nanau maisi machik a nok betchi'bo junuen aet ju'uneetuari. Intok kia lutu'uria juni'i, ka si'imem juka' junuen ta'abwisi ka ju'unakkiachika nokwamta ju'uneiyaaka, machisi a am teuwa'po. ³¹ Junuen san eme'e, Liojta betana juka' che'a juni'i tu'ika, enchim au yumaka a enchim joonee'utau, yuma'a betchi'bo aet emo utte'a jooriane. Taa ineponnee ketuni senu weemta che'a juni'i tu'ik ket enchim majtabae.

13

Ju'u yee nakwame

¹ Ineponnee ala ne, si'imem bepa che'a ujoyosi a noka'ateko, intok kia jume' ankelesim benasi juni'i, taa nee in yee naknee'uta ka ta'a'ateko,

kia beja kubaji jiawaita sime'e benasi jiune. Oo jita sisi'iwookim nat tajtawaka am jia'a benasia. ² Intok nee ket, Liojta betana ju'uneetuawaka chukula yeu weenemta a yeteu teuwa'ateko, intok si'imeta ka ju'uneiyaawamta ju'uneiya'ateko, intok ne ket, kia si'imekut koba suawaka, intok ne ket, ka a jootu maisi machik betchi'bo, Liojtat eaka a' joa'ateko, taa ne, in yee naknee'uta ka ta'a'ateko, kia beja ne a' jooa. ³ Intok ne si'imeta in jipue'uta, poobemmet a' na'ikimteko, intok ne kia, in takaata juni'i, a' taya'ana' betchi'bo ino su'u tojaka juni'i, taa ka yee nakeka a' joa'ateko, in joa'uta kaita'po tawane.

⁴ Ju'u tua yee nakeme, ka seej chukti eaka, jitat a bo'o bicha. Tu'uwata jiba yeteu weiyaa. Intok ka jita nau nae. Kaitae au u'uttia. Intok ka au che'ewarine. ⁵ Ju'u tua yee nakeme, kaita'po yee tiutua. Ka aapo'ik betchi'bo jiba tu'ik eiyaa. Kaa-betamak ju'ena. Intok kaitat o'omte. ⁶ Ju'u tua yee nakeme, jume' watem ka tu'isi ane'uta ju'uneaka, ka aet alleebaane. Taa si'imeku tu'ika lutu'uriaka' betchi'bo jiba alleene. ⁷ Si'ime au weyemta, Liojtat eaka aet a bo'o bitne. Ka seej chukti eaka, a' ine'ene.

⁸ Ju'u yee nakwame, jakwoo juni'i ka lu'utine. Taewai yuma'ane, Liojta betana lutu'uriata ju'uneiyaaka teuwaame, ka bem intok yee a' majtane'po. Intok kia jume'e, ka nanau maisi nokame, bem kaabe'intoktune'po. Intok kia ju'u tu'isi jitat ju'uneewame juni'i, ka intok a' utte'atune'po. ⁹ Itepote ala, ka yuma'ik, watek jiba te ta'aa. Intok tee ka yuma'isia Liojta betana nok lutu'uriata, chukula yeu weenemta yee majta.

¹⁰ Taa chukula juka' Liojta betana weyemta yuma'isi itom a' ju'uneiyaa, junako te ka i'an benasi, watekut jiba ju'uneene.

¹¹ Maasu inepo ilitchikai, ilitchi benasi ne nookan. Intok ne jiba junaen bem joa'uta tu'ureka ame benasi ean. Taa nee yo'otukai, ilitchi benasi in machiaka'uta, nee a' koptak. ¹² Ket jiba junaeni, i'ani, te juka' Liojta betana itom ju'uneiyaa'ut te ka yuma'isi, taa rebe rebekti te aet ju'unea. Taa junaka'a taewaita yumako, te si'imeta machisi ju'uneiyaane. I'an, inepone, kia rebe rebekti ne jiba a' ju'uneiyaa. Taa chukula, junako ne yuma'isi a' ju'uneiyaane. I'an Liojta nee ju'uneiya'a benasia. ¹³ Junuen san beja, Jesukrijtota itom sualeka intok ae betana juka' tu'ik chukula itom mabet bo'o bitnee'u, intok ju'u, itom yee naknee'u jiba yuu itot aune. Taa inime'e baji weemta betana, ju'u itom yee naknee'u, che'a si'imem bepa bat eiyaawatchi.

14

Liojta tu'u jiapsie, ka nanau maisi nokwame

¹ Junuen san enchim yee naknee'uta emot aune' betchi'bo, aet emo temaine. Intok ket iniamak nau, Liojta betana enchim au yumaka a joonee'uta, au bicha a'aune. Taa ju'u che'a juni'i enchim eiyaanee'u, Liojta betana a' ju'uneiyaaka a' nok lutu'uriawata enchim yee majtanee'u juna'atune. ² Bwe'ituk ju'u ta'abwik, ka ju'unakkiachik nokame, Liojta mak jiba etejo. Bwe'ituk kaabe a aet ju'uneene ju'u a' teuwaa'ut. Juka' a' teuwaa'uta, Liojta tu'u jiapsi juna'a ju'u a' noktume. Taa ju'u a' teuwaa'u,

ka aet ju'uneewatchi. ³ Taa ju'u, Liojta betana a' ju'uneiyaaka, a' nok lutu'uriawata yee majtame, watem, che'a juni'i yuma'isia Krijtota am sualne' betchi'bo a' jooa. Ket junuen am nok tejwaaka, junaen ket am jiapsi jo'a betchi'bo. ⁴ Ju'u junuen, ta'abwik, ka ju'unakkiachik nokame, aapo jiba, che'a tu'isi Krijtota a' sualnee'uta junae jajamne. Taa ju'u, Liojta betana a' ju'uneiyaaka a' nok lutu'uriawata yee majtame, jume' Krijtota sualeme, che'a tu'isi Krijtota bem sualnee'ut am ania.

⁵ Ineponee ala, enchim si'imem juni'i, ta'abwik, ka ju'unakkiachik nokwame ne enchim au yuma'atuapea o'oben. Taa ne, che'a juni'i, Liojta betana enchim a' ju'uneiyaaka a' nok lutu'uriawata enchim yee a' majtanee'uta emo tana waata. Bwe'ituk inien weyeme bo'o jooria'po che'a juni'i tu'i, ju'u ta'abwik ka ju'unakkiachik a nokwamta bepa. Ala ju'u, junaen ka ju'unakkiachik nokwame, a' teuwa'po ju'unakkiachisia teuwaatuko, jiba junen tu'ine. Junae, jume' Krijtota nau sualeme, che'a juni'i tu'isi bem a' sualnee'ut am ania' betchi'bo. ⁶ Junuen san, Krijtopo nemak werim, inepo emou aneka intok ne junuen, ka ju'unakkiachik emou noka'ateko, kaita'po emou tu'ine. Ala ne, Liojta betana in ju'uneiyaatuawa'u betana emou a' teuwa'ateko, oo aapo'ik betana nok lutu'uriata enchim a' ta'aanee'uta oo Liojta betana aet ju'uneetuawaka, chukula yeu weenemta emou teuwa'ateko, oo jita, senuk lutu'uriat enchim majtakai, junak ala, juna'a emou tu'ine.

⁷ Maasuko ketchia, jume' jiutua betchi'bo

ya'arim, ka bempola jiame, kusiato, oo aapatuko, juname'e intok, kia beja jiutuawa'ateko, ka ju'unakkiachinee juka' a' pona'uta. ⁸ Intok kia jum nassuabaawaka, nau kimuwa'po juni'i, juka' kopre kusiata, ka junama wa'am jiutuawao, jume' sontaom nassuabaeme, kaabe ji'aaniraane. ⁹ Emou juni'i ket jiba inien yeu weama. Eme'e, ka ju'unakkiachik noka'ateko, kaabe enchim teuwa'ut ju'uneene. Che'a tu'isi, kia jekapo noknee. ¹⁰ Lutula wee'po inim bwiapo, juebena, jume' ka nanau machik nokame. Taa intok ketchia, jume' a' nokame jiba emo jikkaja. ¹¹ Taa ineponee intok, senuk, ka in nokpo neu nokamta ka a' jikkajaka'ateko, juna'a, ta'abwi bwiaarau in jometuka'a benasia nee eiyaane. Intok ketchia, aapo juni'i, nee betchi'bo junuen eiyaanaa. ¹² Junuen san, eme'e, Liojta betana enchim au yumaka, a joonee'ut jiba jiapsekai, che'a bat naataka jume' Krijtopo nau werim, bichau bicha, che'a juni'i tu'isi bem a' sualnee'ut am anianemta enchim a joonee'uta yeu a' pu'ane. ¹³ Junuen san beja, ju'u junuen, ta'abwik, ka ju'unakkiachik nokame, Liojtau bicha aet ujbwanne, juka' junuen a' noka'uta, ju'unakkiachisi a yeu a' bwij betchi'bo. ¹⁴ Bwe'ituk inepo nee junaen, ta'abwi nokpo ka ju'unakkiachisia Liojtau bicha noka'ateko, lutu'uria ala, senuk ka au ju'uneiyaamta benasi machika, au bicha in noka'apo. Taa junuen, inepo betchi'bo in a jita mammate'ue, kaita tu'ik nee jajjamne. ¹⁵ Inien nee che'a a' tu'i machilee, junuen in ka ino ju'uneiyaamta benasi machika, au bicha in nokne'po. Taa ketchia,

juka' in au teuwaa'po ket in ju'uneene'po. Intok ket jiba junaen, Liojta yo'ori betchi'bo, ka ino ju'uneiyaamta benasi machika au bicha in bwikne'po. Taa ketchia, juka' in au bicha in bwika'ut in ju'uneene'po. ¹⁶ Bwe'ituk empo junuen, wepulsi ka emo ju'uneiyaamta benaka Liojta yo'oreka intok a' bai saeka au bicha noka'ateko, junak ju'u ju'ubwa Krijtota sualeme enchi jikkajaka juni'i, kaachin emak eaka Liojta bai saune, aapo'ik ju'u em jia'ut ka a' ju'unea' betchi'bo. ¹⁷ Ju'u junuen Liojtau bicha nokaka em a' baisau'u, tua tu'ineeka juni'i, taa ju'u enchi jikkajame, Liojta betana weyemtat a' suatuka a' jajamnee'uta, ka aet anianaa. ¹⁸ Inepo ala nee, Liojta baisae, enchim si'imem bepa juni'i che'a bu'uuk emo bepa, Liojtau bicha, ta'abwisi a junuen in au noka'apo. ¹⁹ Taa jume' Krijtota sualeme nau ane'epo ne che'a a' tu'i machia mamni jikkajiwatthisia in teuwaane'po, junuen watem nookim in am majtabae' betchi'bo, junuen, woj mamni miil weyemta, ta'abwika, ka ju'unakkiachik in teuwaane'po bepa.

²⁰ Krijtopo nemak werim, enchim emo uju'une'po betana, ka illitchi benasi ee baane. Ala, ju'u ka tu'ik ka enchim bo'o jooriane' betchi'bo, illitchi benasi emo eiyaane. Taa enchim tu'isi emo uju'une'po betana, yo'owem benasi eebaane. ²¹ Taa nesaurim ji'ojteipo inen ji'ojtei: "Inia yoemratau ne, ka ame benasi nokame intok jume' ka amemak joomem ne ameu am noktuane. Taa kia junuentakai juni'i, kattim nee nok jikkajine", ti jiia ju'u achai Lios. ²² Junuen san, ju'u Liojta tu'u jiapsie junuen ka

nanau machik, senuk a noknee'u, jume' juriom, ka Krijtota sualeme, aet bem mammatene' betchi'bo weye. Taa ju'u intok, senuk, Liojta betana ju'uneaka a' nok lutu'uriawata, senuk yee majtanee'u, jume' Krijtota sualeme, aet bem mammatene' betchi'bo weye. Intok ka jume'e, kee Krijtota sualeme betchi'bo. ²³ Junako jume' Krijtota sualeme, si'ime nau aneka, ka nanau machik, ka ju'unakkiachik si'imem junuen nokao, intok jume'e, ju'u lutu'uriat kee ju'uneame oo Krijtota ka sualeme, wate ama yajako, jiba tua inime'e enchim ka suatulam ti jiune. ²⁴ Taa enchim si'imem, Liojta betana a' nok lutu'uriawat ju'uneaka, jikkajiwatichisia enchim a' teuwaao, intok seenu, ka Krijtota sualeka oo kee tu'isi aet ju'uneame ama yepsako, junak juna'a, ka tu'isi a' aula'ut ju'uneene, intok junuen, enchim teuwa'uta jikkajaka, ju'u lutu'uriat au temaine. ²⁵ Intok ket junueni, junaka'a, aapo'ik jiba ju'uneiyaaka, ju'u au a' eetua'ut, Liojta aet ju'unea'po ju'uneaka, inen intok ketchia, Liojta yo'ore betchi'bo tonommea kiktene, intok junuen tua a' lutu'uria, ti jiune, Liojta emomaktuka'po.

Si'imeta enchim joa'uta, ka jak wa'am, taa aet suaka a' joonee

²⁶ Junak san Krijtopo nemak werim, inien tua weye, Liojta yo'oreka nau aneka, waate emo betana bwikimma, salmom teamma, Liojtau bicha bwikaka a' yo'orine. Waate intok, Liojta nok lutu'uriae, yee majtane, oo Liojta betana enchim ju'uneiyaatuawa'uta a' teuwaane. Oo ket, Liojta tu'u jiapsie, ka ju'unakkiachik a noknee.

Oo senu intok, juka' junuen nokpo teuwaarita, ju'unakkiachisia a' teuwaaneeme a junuen aayu. Intok junueni, si'ime ju'u enchim bo'o jooria'u, jume' Krijtopo nau werim, che'a juni'i tu'isi bem a' sualnee'ut am ania betchi'botune. ²⁷ Taa junaama'a intok, jume' Liojta tu'u jiapsie, ka nanau maisi ka jikkajiwatichik nokneeme, wooika, oo bajinee jiba. Ka si'ime nawi. Taa we'epulaka nat cha'akai nokne. Intok ketchia, ju'u, junaame'e teuwa'uta, ju'unakkiachisia a' teuwaaneeme ama annee. ²⁸ Taa ju'u, junuen, junaaka'a ju'unakkiachisia a' teuwaaneemta kaabetuko, che'a tu'inee junaama'a nau anwa'apo, kaabeta junuen, ka ju'unakkiachik a' nokne'po. Ala, we'epulaka bem teuwaabae'uta, bempola jiba, ka kusisi Liojtamak etejone. ²⁹ Intok ket jiba junaeni, jume' Liojta betana a' ju'uneiyaaka, juka' lutu'uriata yee majtaneeme, wooi oo bajinee jiba, jume' nokneeme. Jume' waate intok, juka' teuwaawamta, Liojta betana a' weye'po, oo ka junaen a' weye'po, aet mammatene. ³⁰ Taa intok, junaama'a, senuk anemta, ju'u Lios, senu weemta a' teuwaanee'ut a' ju'uneetuako, ju'u jaibu ama aneka nokame, nok yaatine, junaaka'a nokne' betchi'bo. ³¹ Junueni, si'ime eme'e, jume' junuen Liojta betana weyemta a' ju'uneiyaatuawakame, we'epulaka junuen nok betchi'bo, nat cha'aka emo a' tekil makne. Intok junuen, si'imem, Liojta nok lutu'uriata ju'uneiyaaka, ket junuen che'a tu'isi bem aet jiapsine' betchi'bo. ³² Jume' intok, Liojta betana weyemta ju'uneiyaatuawaka, yee a' majtame, junaen betana, a' bo'o jooria betchi'bo suasi a emo yu'iine. ³³ Bwe'ituk ju'u Lios, wepulsi

suasi weyemta eiyaa. Intok juka' kia jak wa'am, jachin juni'i weyemta, ka tu'ure.

Si'imekut, jume' Krijtota sualeka bem nau yaaja'po a' weetuawa'a benasia. ³⁴ Jume' jaamuchim, jum Krijtota nau sualeme, Liojta yo'ore'po, ka monteka ama annee. Bwe'ituk bempo, ka au lutu'uriak. Taa a ameu noktune, Liojta betana nesauta a' lutu'uria ya'ari benasia. ³⁵ Taa bempo, jita ju'uneiyaabae'eteko, jo'araapo bem kukunammeu nattemaine. Bwe'ituk Liojta yo'oriwaka nau anwa'apo, jamutta a' noknee'u, ka junuen aet utti.

³⁶ Au'em waatine, juka' Liojta nok lutu'uriata, ka emo betana bat a' ju'uneiyaawaka'po. Intok ka eme'e jiba juni'i, jume' a' sualeka a' mabet-lame. ³⁷ Taa seenu, Liojta betana a' ju'uneiyaaka, a' nok lutu'uriawata yeteu a' teuwaane'po, au ama yuma'aleeme, oo Liojta betana a' tu'u ji-apsie aniawaka, si'imeta a' au joa'ati'eeneeme, inika'a in emou ji'ojte'uta, yo'owe Jesukrijtota betana in aet nesaurituka'po aman a' ju'uneiyaane. ³⁸ Taa ju'u, ka junaen a' lutu'uria ti'eame, junak, aapo juni'i, Krijtota sualeme nasuk aapo'ik kaita lutu'uriaka'po ju'uneiyaanaa.

³⁹ Junuen san, Krijtopo nemak werim, Liojta betana a' ju'uneiyaaka a' nok lutu'uriawata a' enchim teuwaanee'ut, emo temaine. Intok jume' junuen Liojta betana tu'u jiapsie, ka ju'unakkiachik nokame, junae betana kaabe ameu suuane. ⁴⁰ Taa si'imeta juka' enchim bo'o jooria'uta, ka kia jak wa'am juni'i, taa tua junama wa'am suasi a' joone, a' we'ea'po amani.

15

Jesukrijtota, a' jiabijteka'u

¹ I'an intoko, Krijtopo nemak werim, Jesukrijtota betana nok lutu'uriata in enchim majtaka'u beu ne enchim waati i'a. Jiba ini'i nok lutu'uria juna'a ju'u enchim mabetaka'u, intok jiba inia betchi'bo eme'e bichau bicha ka ta'abwisi intok, Krijtota soal saka. ² Intok ketchia, jiba inia bemela nok lutu'uriata betchi'bo eme'e jinne'urim, eme'e, in enchim a' majtaka'a benasia tua junen jiaka a' suale'eteko. Taa intok, juka' enchim sualeka'uta, kia kaita a' teuwaao jiba, junak ka jinne'urimtune.

³ Che'a bat naatakai ineponnee juka' Krijtota nee a' ju'uneiyaatuaka, junaka'a nee enchim a' majtak. Jesukrijtota itom ka tu'uwa ya'arim betchi'bo a' mukuka'uta ne enchim majtala. Jum Liojta nok lutu'uriapo jaibu a' ji'ojteituka'po amani junuen a' mukne'eti jiakai. ⁴ Intok ketchia a' ma'awaka'po intok baji taewaita weyeka a' jiabijteka'po. Ket jiba jum Liojta nok lutu'uriapo a' ji'ojteituka'po benasi. ⁵ Intok ket Peotau, ju'u Sepajpo ta'eewamtau au yeu a' machiaka'po. Che'a chukula intok ket, jume' woj mamni ama woika, yeu a' pu'arimmeu au yeu a' machiaka'po. ⁶ Chukula intok ketchia, jume'e, aapo'ik sualeka, mamni sientota bepa, wepulsi nau anemmeu, au yeu a' machiaka'po. Inime'e betana intoko, juebenaka ketun jiapsa. Wate intok kokkosuk. ⁷ Intok che'a chukula, Jakoobo' teamtau, ju'u yeu a' pu'akamtau au yeu machiak. Intok ket che'a chukula, si'ime jume' yeu a' pu'aka'ummewi yeu a' machiaka'po.

⁸ Junak intok, che'a si'imemmet chukula, neu ket au yeu machiak. Inepo ala ne junuen, ka jume' watem benasi aapo'ik betana majtitakai juni'i, kia seej chukti yeu pu'atuk. ⁹ Bwe'ituk inepo, si'ime jume' wate, Krijtota yeu pu'arim bepa, che'a ka neu cha'aka ame benasi in eiyaanaa'u, intok kia ne, ame benasi in ta'eena'po juni'i ka neu lutu'uria tu machia juni'i. Bwe'ituk inepone, jume' Krijtota nau sualeme, ka ama eltuaka ameu suuasuk. ¹⁰ Taa ne, Jesukrijtota betana yeu pu'ari, aapo'ik tu'isi nee a' nakeka' betchi'bo. Intok junuen aapo'ik nee jiokoleka, aapo'ik nee yeu pu'aka'uta, ka kia beja junen taawak. Taa che'a juni san ne, si'imem bempo'im bepa ne tekipanoala. Taa ka inepo in ea'po aman juna'a junuen tekipanoame. Taa aapo ju'u Lios, tu'isi yee a' nake' betchi'bo nee aniak. ¹¹ Taa i'an, kia nee betana oo wate yeu pu'arim betana eme'e majtimtuko, juna'a kaachin jiubae. Inien tee si'ime enchim majtala, intok ini'i su juna'a ju'u enchim sualeka'u.

Jume' kokkoarim jjiabijte'u

¹² Taa Jesukrijtota betana, aapo'ik kokkoarim nasuk a' jjiabijteka'u betana itom yee a' majtao, jaisa betchi'bo emo betana waate, kokkoarim ka am jjiabijte'eti jiaa. ¹³ Bwe'ituk jume' kokkoarim ka am jjiabijteo, junak ket Jesukrijto juni'i, aapo ka jjiabijtek. ¹⁴ Intok junuen Jesukrijtota ka jjiabijteko, ju'u aapo'ik betana nok lutu'uria, itom yee majta'u, tua kaita teuwaa. Intok kia aapo'ik enchim sualeka juni'i, kaita em aet jajamla. ¹⁵ Junuen a' lutu'uriatuko, itepo, Liojta betana ju'u lutu'uria ti jiaka itom teuwaa'uta, aa noki'ichiatu

ean. Bwe'ituk itepote, juka' Liojta, Jesukrijtota a' jiabijtetuak ti jiula. Junuen san, jume' kokkoarim lutu'uriapo ka am jijiabijteo, junak ket ka lutu'uria, Liojta Jesukrijtota a' jiabijtetu-aka'po. ¹⁶ Bwe'ituk jume' kokkoarim ka am jijiabijtetuawao, junak ket aapo ju'u Jesukrijto juni'i ka jiabijtela. ¹⁷ Intok junuen ju'u Jesukrijtota ka jiabijtelatuko, eme'e tua kaita betchi'bo a' suale. Enchim ka tu'uwa ya'arimmet eme'e ketuni ka jiokoirim. ¹⁸ Intok tua junuen a' lutu'uriatuko, jume'e, Jesukrijtota sualeka kokkosukame, jiba betchi'bo kokkolam. ¹⁹ Itepo intok, jume' Jesukrijtota sualeme, ae betana inim bwiapo jiapsaka jiba, tee tu'ik ae tana mabet bo'o bicha'ateko, si'imem bepa tee che'a juni'i jiokolwatchisi machine.

²⁰ Taa i'an tua lutu'uria, juka' Jesukrijtota kokkoarim nasuk a' jiabijtetuawaka'po. Aapo intok junuen jiabijteka ju'u a' teuwaame, jume' aapo'ik sualeka kokkokame, lutu'uriapo am jiabijtene'po. ²¹ Bwe'ituk jiba junaen, wepul yoemta betchi'bo, kokkowamta naateka'a benasia, ket junuen wepul yoemta betana naatek ju'u kokkoarim nasuk jiabijtewame. ²² Si'imem ju'u, Adamtuka'uta betchi'bo, ka tu'isi tawaka kokkowa'a benasia, ket jiba junaensu, si'ime jume'e, Jesukrijtota sualeme, ae betana, jiba yuu jiapsituannaa. ²³ Taa we'epulaim nat cha'akai, taewaim ameu yeu am pu'awa'ummetchi. Ju'u Jesukrijto, juka' jiabijtewamta a' teuwaaka jiabijtekame batchia. Chukula intok, Jesukrijtota juchi a'abo notteo, jume' aapo'ik sualeka kokkokame ket jiabijtene.

²⁴ Junak intok yuma'anee ju'u taewai, si'imeta aet lu'utinee'u. Junak, Jesukrijtota si'ime yo'o ya'uraata kaita'po tawaako intok junuen, a' ya'uraawata achai Liojtau su'u tojine. ²⁵ Bwe'ituk ju'u yo'owe Jesukrijto, inika'a kee yeu weyeo, inia bepat bat, inim bwiapo si'imekut nesaweka a' yejne'e'uta au lutu'uriatune, jume' a' ee beje'eka aneme am koba'asu'po tajtia. ²⁶ Junak intok, iniat chukula ju'u kokkowame, ju'u yee beje'eka weyeme, jiba betchi'bo lu'utanaa. ²⁷ Bwe'ituk ju'u Lios, Jesukrijtota, si'imek bepa a' yo'otune' betchi'bo, au lutu'uriaka, si'imeta au a' su'u tojak. Taa Liojta nok lutu'uriapo junuen, si'imeta au su'u tojituk ti Krijtotau jiaka juni'i, ite a ju'uneene, ka achai Liojtau ket a' yo'otuka'po. Bwe'ituk aapo Lios juna'a ju'u si'imeku a' yo'o yaakame. ²⁸ Junak intok, si'imeta Jesukrijtota, si'imeku yo'otaka aneo, aapo Jesukrijto, ju'u usiwai, achai Liojtau au su'u tojine, ju'u, si'imeku a' yo'o yaakamtawi. Junuen beja ju'u achai Lios, si'imeku, si'imem bepa yo'otune.

²⁹ Junuentuka'ateko, waate, jume' kokkoarim betchi'bo emo babatoowame, ka junuen an ean, jume' kokkoarim lutu'uriapo ka am jijiabijteo. Kaabe junuen emo bato'owaa ean.

³⁰ Junuentuka'ateko, jume' kokkoarim ka jiabi-jteneo, jiba jinilwatchiku itom ito bicha'u tua kaabetau tu'ineeka we ean. ³¹ Chikti ta'apo in me'epeewa'u jinilwatchisi neu aayuk. Ini'i intok junuen in aunee'u, Krijtopo nemak werim, Jesukrijtota enchim suale' betchi'bo, nee ka jain eaka, aet yanti elaka nee junuen ino bicha.

³² Inepo jum bwe'u jo'ara Eepeso' tea'po, jume'

ouseimmak nassuaka, jikot ino bichakai. Taa nee junaet kaita jajamne, tua lutu'uriapo jume' kokkoarim ka am jijiabijteo. Junuentuka'ateko inen tee jiu ean: “Ji'ibwawamta intok ji'iwamta tee weetuane, kee yoko oo matchuko kokkokai.”

³³ Jume' junuen jiamе betana kate'em emo bai tatta'aatebo. Lutu'uriapo inen jiuwa'a benasia: “Jume' ka tu'i yoemem, jume' tu'ik bo'o jooriame, ka tu'ikut am ji'optua.” ³⁴ Ka kia jak wa'am, ta'abwisi intok eaka jiapsibaane. Taa intok, si'imеku Krijtota nok lutu'uriawata tua junama wa'am a' sualeka, ka tu'isi ka enchim aunee'ut emo suuane. Bwe'ituk emo betana waate ka Liojta ta'aa. Inien ne emou jiia enchim tiune' betchi'bo.

Jume' kokkoarim jiabijtenee'u

³⁵ Taa jiba tua, senu nattemaibaanee: “Jaisam tua jiabijtenee jume' kokkoarim. Jaisa machim tua takaane”, ti jiakai. ³⁶ Tua kaita mammatenee ju'u junuen nattemaineeme. Bwe'ituk ju'u jiabijtewame, bachia etwakame benasi maachi. Juna'a bachia, ka intok bachiataka tawanee juka' basi-unemta yo'otune' betchi'bo. ³⁷ Taa ju'u etnaame, ka ju'u ouwo ba siuneeme juna'a. Ala ju'u bachia juna'a etnaame. Tiikotaka oo ket jita ta'abwik bachiatakai. ³⁸ Chukula intok, ju'u Lios junaka'a bachiata, a' ea'po maisi maachik a' ba siutuane. Intok juka' bachiata, we'epulaik, a' ea'po aman a' ouwoka'uta a' autuane. ³⁹ Ka si'ime ju'u jiap-same, nana'anak takaak. Juka' yoem takaata a' machiaka'ut te ju'unea. Intok si'ime jume' naikim wokekame ta'abwisi machik takaak. Jume' wikitchim juni'i ket tatta'abwisi maachi. Jume'

kuchum juni'i ket, che'a tatta'abwisi maachi. ⁴⁰ Ket jiba junaeni, teekapo jiapsaka, intok inim bwiapo jiapsame, ka nanancha maachi. Taa jume' teekau jiapsame, ka jume' im bwiapo jiapsame benaka, taa che'a ta'abwik ujyooriak. ⁴¹ Ju'u ta'a tachiria, ju'u mecha tachiriata bepa ta'abwisi maachi. Intok kia ju'u chokim tachiria juni'i ka nanancha maachi. Intok jume' chokim nasuku, nat bepa tatta'abwik che'a tatta'abwik tachiriak. ⁴² Jume' kokkoarim jiabijtenee'u betana ju'u bachia etwakame benasi maachi. Ju'u takaa, a moyeka ma'atune. Taa ju'u jiabijteneeme, ka intok mukneeka yejtene. ⁴³ Ka bibit machika ma'awaka juni'i, intok ta'abwisi, suum watchika ujyoika jiabijtene. Tua kaita utte'aka juni'i, bwiata betuk ma'awaka, si'imeku utte'aka jiabijtene. ⁴⁴ Inim ju'unakteitaka, ju'u takaa, ma'atuko, chukula jiabijteka, Liojta betana, teekapo jiapsi betchi'bo takaatakai yejtene. Bwe'ituk inim bwiapo jume' taka ju'unakteim ayuka'a benasia ket jiba junaen jum teekapo jiapsi betchi'bo jume' takaam aane.

⁴⁵ Junuen san, Liojta nok lutu'uriapo inen ji'ojtei: "Ju'u o'ou, bat yoem ya'awakame, ju'u Adam teame, Liojta betana inim jiapsiwamtae ju'unakteitaka jiapsak." Taa juchi ju'u senu Adam teaka, Liojta u'usi chukula yebijnee'u, juna'a, Liojta tu'u jiapsie jiba yuu jiapsiwamta yetet autuaneeka yepsak. ⁴⁶ Taa ju'u bat ju'unaktewame, ka jum teekapo jiapsi betchi'bo juna'atuk, taa inim bwiapo jiapsi betchi'bo. Ala chukula, ju'u, jum teekapo jiapsi betchi'bo juna'atune. ⁴⁷ Ju'u bat yoemtuka'u, bwiae

ju'unaktewakame, inim bwiapo betchi'bo ju'unaktewak. Ju'u intok chukula weyeme, ju'u itom yo'owe Jesukrijto, teekau, Liojta yo'o nesaweka kateka'po jiapsa. ⁴⁸ Jume' inim, i'an itom takaam, jiba junae yoeme, bwiaie ju'unaktewakamta takaasuka'u bebena. Jume' intok teekau betchi'bo takaamtuneeme, ju'u yo'owe Jesukrijto, teekau jiapsamta takaam benane. ⁴⁹ I'an itepo, ju'u yoeme bwiaie ju'unaktewakamta benasi mamachikai, ket jiba junaeni, chukula, itepotee junae teekapo jiapsamta bebenane.

⁵⁰ Inen ne emou jiubae, Krijtopo nemak werim. Jume' i'an inim itom takaam, ama teekapo, Liojta yo'otaka kateka'u, kaachin bem aman a jiapsine'po betana. Bwe'ituk ju'u, ka jiba betchi'botuneeme, jum jiba yuu jiapsiwa'u, ka a aman jiapsa. ⁵¹ Taa senu weemtat, kaabeta ju'uneiyaa'uta ne enchim ju'uneiyaa i'a. Katte si'ime kokkone. Taa ala, si'ime te, ka i'an bebenanee bwe'ituk ju'u Lios, takaam tatta'abwisi mamachim itot autuane. ⁵² Kia senu wechiapo, senu repiktiapo benasi, juka' sisi'iwok kusiata, kaa'intok jiuneeka, kusisi a' jiao, jume' kokkoarim jiabijtenemme, jakwoo juni'i kaa'intok kokkoneekai. Itepo intok tee, ka i'an bebenane. Taa tatta'abwisi te ju'unaktenaa. ⁵³ Bwe'ituk i'an' inim itom jiapsa'u, lu'utineeme, utte'a, jiba yuu betchi'bo itom jiapsinee'uta itot a' autuanaa'po. Intok ju'u itom taka juni'i, lu'utineeme, utte'a jiba betchi'bo itom takaanee'um, itot am autuawa'po. ⁵⁴ Intok inika'a inien itou chupsuko, junak inim

itom ju'unaktei, juka' takaata lu'utineemta, jiba yuu jiapsi betchi'bo, ta'abwisi ya'atuneeo, intok jiba inime'e itom takaam kokkoneeme, jakwoo juni'i kaa'intok kokkone' betchi'bo, ta'abwisi ya'atuneeo, junak chupnee ju'u, jum Liojta nok lutu'uriapo ji'ojtei: "Jiba betchi'bo ju'u kokkowame, Krijtota kuuset a' yaaka'ue, ini'i, kaita'po tawaawaka, lu'utawak", ti jiame. ⁵⁵ I'an jaibu ju'u kokkowame kaita intok ito betchi'bo utte'ak. I'an jaibu ju'u kokkowame, itom jiokot ito bittuane' betchi'bo kaita utte'ak. ⁵⁶ Ju'u ka tu'ik itom joa'u juna'a ju'u, juka' itom kokkonee'uta joame. Ju'u intok, Liojta betana bat naataka nesauri, ka itom au yuma' betchi'bo che'a juni'i ka tu'isi itom tatawa. ⁵⁷ Taa achai Liojta ne aet baisae itom yo'owe Jesukrijtota betchi'bo, junuen a' yaaka'ue kokkowamta betana itom a' jinne'uka' betchi'bo, intok si'imek ka tu'ik betana, tu'isi itom yeu a' kattua' betchi'bo.

⁵⁸ Inia betchi'bo san Krijtopo nemak werim tu'isi in nake'um, itom jiabijtenee'uta ju'uneaka, kaachin ta'abwisi eaka, wepulsi Jesukrijtota jiba sualne. Intok itom yo'owe Jesukrijtota betana juka'a, tekilta, jiba che'a juni'i a' bo'o jooria sakane. Bwe'ituk eme'esu ju'unea, juka' tekilta, yo'owe Jesukrijtotamak nau eaka, ae betana enchim joa'uta, ka kia beja tua enchim a' ya'ane'po. Taa tu'ik enchim aet jajamne'po.

16

Jume' Krijtota sualeme ania betchi'bo, ju'u nau tojiwakame

¹ Ju'u intok, jume' Krijtopo itomak werim, bwe'u jo'ara Jerusalem tea'po aniane' betchi'bo, enchim nau wo'otanee'u betana. Jum bwiaraa Kalaa-sia' tea'po, Krijtota nau sualeme be'ekatana, in am tejwaaka'a benasia, eme'e ame benasi ket a' ya'ane. ² Chikti lominko ta'apo, eme'e we'epulaka, enchim koba'i, au enchim yuma'alaapo aman, a' e'eriane. Junuen nee ama yepsako, ka junak ju'ubwa nau a' toji betchi'bo. ³ Inepo intok, chukula aman yepsako, bwe'u jo'ara Jerusalem tea'u bicha nee am bittuane, jume' junam bicha kat betchi'bo enchim yeu pu'anee'um. Ji'osiam intok ne ket amemak bittuane. Junuen junae mak, junaman, jume' junama'a Krijtota sualemmeu, juka' enchim nau tojaka'uta am tojine' betchi'bo. ⁴ Ne intoko, in aman weene'po junuen ket a' tu'i machiako, nemak im katne.

Paplota Roma' tea'u bichaa, a' weebae'u

⁵ Aman emou bichaa weyeka intok, utte'a, jum bwiaara Maseroonia' tea'po bat in yebijne'po. Junuen san ne che'a chukula, jum bwe'u jo'ara Korinto' tea'u ne yebijne. ⁶ Jiba tua ne, junama'a emomak ili binwaa ama tawane. Oo ne che'a jumak, junama'a seberiata simsu'utajti emomak anne. Intok junako, eme'e junuen a nee aniane, chukula in weene'u bicha betchi'bo. ⁷ I'an ne ka kia enchim bichaka emot wa'am weebae. Taa ne, ili ne binwa emomak ama tawabaeka'ea, Jesukrijtota junen eao. ⁸ Taa ne bwe'u jo'ara Eepeso' tea'po ne tawabae, taewai Pentekojtej teamta aet yuma'u tajtia. ⁹ Bwe'ituk inimi'i ju'u tekil, Jesukrijtota betana in joonee'u, ketuni tu'isi neu aayuk. Intok

ne tua tu'isi yeu a' wee machia. Taa intok jume' nee beje'eka aneme ket juebenamme.

¹⁰ Timoteo' teamta emou yepsako, kaitat jain eaka, taa alleaka emomak a' anne' betchi'bo, tu'isi em a' bitne. Bwe'ituk aapo, yo'owe Jesukrijtota betana tekilta, nele benasi a' jooa. ¹¹ Junuen san, kaabe emo betana, jak wa'am a' bitbaane. Taa ala eme'e, kaitat obisi eaka, naa buusti a' sikaa, nee a'abo a' bitne' betchi'bo, a' aniane. Bwe'ituk nee a'abo a' yebij bo'o bicha, jume' waate, Krijtopo itomak werimmake.

¹² Ju'u intok, Krijtopo itomak weri, Apooloj teamta betana, jue benasi ne au ujbwanak, jume' wate Krijtopo itomak werimmak, a' sikaa, aman enchim a' bitne' betchi'bo. Taa aapo i'an ka aman weebabaek. Aman emou weenee chukula, ama yuma'ateko.

Ji'ojtesuka am tebotua

¹³ Tu'isi em emo suua. Yo'owe Jesukrijtota jiba enchim sualnee'u ka koptane. Kaita'po ko'om eaka ousi'eene. ¹⁴ Si'imeta enchim bo'o jooria'uta, yee nakeka a' joone.

¹⁵ I'an intoko, Krijtopo nemak werim, eme'e tu'isi ju'unea jum bwiaraa Akaaya' tea'po, Teep-anaj teamtaim, bat Krijtota nok lutu'uriata am sualeka'po. Intok bempo'im jume' Krijtopo itomak werim ania betchi'bo, emo am tekil maklatuka'po. ¹⁶ Kiali'ikun san inepone emou ne ujbwana, enchim junuen bempo'im bebenam intok si'imem jume' a yee aniaka intok Krijtota tekil bo'o jooriame, enchim am yo'oreka am nok jikka-jine' betchi'bo. ¹⁷ Alleanee jume' emo betana

inen teakame nemak im ane' betchi'bo, Ejteep-anak, ju'u Portunaato intok ju'u Akaiko' teame. Bwe'ituk bempom, enchim ka a nemak anakai, ka enchim nee ya'aria'ut inime'e, neem aniak. ¹⁸ Bwe'ituk bempo, emo betana nee jiapsi yechak. Intok kia enchim juni'i. Inime'esana eme'e am nakeka am yo'ori ta'aane.

¹⁹ Jume' Krijtopo itomak werim bwiaaraa Aasia' tea'a betana te'opom be'ekatana nau yaajame, emou tebotemme. Akiila intok Risiila ti teakame. Intok ketchia jume' bem jo'apo nau yaajame, Jesukrijtota enchim amemak nau a' sualeka' betchi'bo, utte'esia enchim tebotua. ²⁰ Si'ime jume' inim, Krijtopo nemak werim betana em, teboteita mabeta. Eme'e intok ketchia, enchim naas emo nake'epo teuwaaka, emo tebotuane.

²¹ Inepo Paplo, inika'a teboteita, in maammea ji'ojteita, nee emou bittua.

²² Senu intok, emo nasuk, yo'owe Jesukrijtota ka naksi a' eiyaabaa, ka tu'isi a' tawane'po betana witti a' tejwaane. Yo'owe Jesukrijto, eu te chaae, lauti itou yebijne.

²³ Krijtopo nemak werim, itom yo'owe Jesukrijto a' tu'uwaen enchim alleetuane. ²⁴ Si'imem, Jesukrijtota itom a' nake'e benasi, nee ket junaen ne enchim nake.

**Yo'owe Jesukrijtota itom ya'ariaka'u
betchi'bo ju'u bemelaka liojta betana
lutu'uria ya'ari (El Nuevo Testamento en
yaqui)**

New Testament in Yaqui (MX:yaq:Yaqui)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yaqui

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yaqui [yaq], Mexico

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Yaqui

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

f1151531-f330-51af-8fd4-d13c73020f71